

İNFAZ HAKİMLİĞİ KANUNUNDA VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- 16/05/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun adı “İnfaz ve Ceza Uygulama Hâkimliği Kanunu” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2- 4675 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunun amacı, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin kuruluş, görev, çalışma esas ve usullerini düzenlemektir.

Bu Kanun, 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 03/07/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan; ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ve kısa süreli hapis cezasına seçenek olarak hükmedilen tedbirler ile denetimli serbestlik tedbirlerinin denetlenmesi ve yerine getirilmesine yönelik kararları vermek, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek, karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar.”

MADDE 3- 4675 sayılı Kanunun 2 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İnfaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin kuruluşu

MADDE 2- İnfaz ve ceza uygulama hâkimlikleri, bölgelerin coğrafi durumları, iş yoğunluğu ve ceza infaz kurumlarının kuruluş şekli göz önünde tutularak belirlenen yerlerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca kurulur. İnfaz ve ceza uygulama hakimliklerinin yetki alanı, kuruldukları ağır ceza mahkemesinin veya ilçenin idari sınırları ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idari sınırlarıyla sınırlıdır.

İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla infaz ve ceza uygulama hakimliği kurulabilir. Bu durumda, hakimlikler numaralandırılır. İnfaz ve ceza uygulama hakimlikleri kurulduğu yerin adı ile anılır.

İnfaz hâkimliklerinde bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar personel bulunur.”

MADDE 4- 4675 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına (4) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

“5. Kovuşturma evresi sonunda mahkemelerce hükmedilen denetimli serbestlik tedbirlerinde;

- a) Türk Ceza Kanununda,
- b) Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri İle Koruma Kurulları Kanununda,
- c) Ceza hükmü içeren diğer kanunlarda,

Rehber görevlendirilmesi, yükümlülük veya tedbirlerin denetlenmesi, değiştirilmesi veya bunlara aykırı hareket edilmesi hâlinde, gerekli kararları vermek,

6. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun hükümlerine göre;

a) Mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama veya birden fazla hükümdeki cezaların ve tedbirlerin toplanmasına ilişkin kararları,

b) Özel infaz usullerine ilişkin kararları,
c) Ceza hükmü içeren diğer kanunlarda yer alıp da yukarıda belirtilen (a) ve (b) bentleri kapsamına giren kararları,
Almak.

7. Türk Ceza Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile diğer kanun hükümlerine göre;

a) Koşulları yerine getirmiş olup da kurumlardaki infaz süresini iyi hâlli olarak geçirenler hakkında koşullu salıverilmeye veya koşullu salıverilenler hakkında kanunlarda belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda koşullu salıverme kararının geri alınmasına,

b) Ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine,

c) Ceza hükmü içeren diğer kanunlarda yer alıp da yukarıda belirtilen (a) ve (b) bentleri kapsamına,

İlişkin karar vermek.”

MADDE 5- 4675 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiş ve maddenin dört, beş ve altıncı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Şikâyet başvurusu, disiplin cezası veya tedbirine karşı yapılmış olması hâlinde infaz ve ceza uygulama hâkimi kararını, duruşma açmak ve hükümlüyü veya avukatını dinlemek suretiyle verir.”

MADDE 6- 4675 sayılı Kanunun 7 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Uygulanacak hükümler ve yargılama usulü

MADDE 7- İnfaz ve ceza uygulama hâkimi, bu Kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre inceleme yapar, işlemlerini yürütür ve karar verir.”

MADDE 7- 4675 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iş ve kadro durumu dikkate alınarak 2 nci madde hükümlerine göre en geç bir yıl içinde Adalet Bakanlığınca, infaz ve ceza uygulama hâkimlikleri kurulur. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, aynı süre içinde atama yapılır. İnfaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin tüm yurttan göreve başlayacakları tarih, Resmî Gazetede ilân edilir.”

“GEÇİCİ MADDE 2- İnfaz ve ceza uygulama hâkimliklerine, göreve başladığı tarihten sonra, kanun hükümlerine göre yapılan işlem ve faaliyetler ile kovuşturma evresi sonucunda mahkemelerce hükmedilen kararlar hakkında başvurulur.

4675 sayılı Kanunun 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı maddesi hükümlerine göre, infaz ve ceza uygulama hâkimlerinin bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce görevine giren işler bakımından, derdest işlem ve faaliyetlerde başkaca bir karara ya da işleme gerek olmaksızın bunların görülmesine bulundukları yerden devam olunur.

Bu Kanun hükümlerine göre, infaz ve ceza uygulama hâkimlerinin göreve başladığı tarihten önce, mahkemelerce kovuşturma evresi sonucunda verilen karar ve hükümler hakkında aşağıdaki esaslar uygulanır:

1. Kanun hükümlerine göre rehber görevlendirilmesi, yükümlülük veya tedbirlerin denetlenmesi, değiştirilmesi veya bunlara aykırı hareket edilmesi hâlinde, ilgili kararların verilmesi infaz ve ceza uygulama hâkiminden istenir.

2. Kanun hükümlerine göre mahkûmiyet hükmünün yorumu veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama olması, birden fazla mahkûmiyet hükmünün toplanması, koşulları yerine getirilmiş olup da kurumlardaki infaz süresini iyi halli geçiren hükümlülerin koşullu salıverilmesi veya koşullu salıverilenler hakkında kanunlarda belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda, koşullu salıverme kararının geri alınması ve erteli cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilmesi hallerinde, görevli ve yetkili mahkemece karar verilecektir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten ve infaz ve ceza uygulama hâkimlerinin göreve başladığı tarihten önce; infaz hâkimlikleri ile görevli ve yetkili mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılıklarınca, soruşturma ve kovuşturma evrelerinde ya da infaz aşamasında yapılmış olan işlem ve kararlar hukukî geçerliliklerini sürdürürler.

GEÇİCİ MADDE 3- 4675 sayılı Kanun, Türk Ceza Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan "infaz hâkimi" ve "infaz hâkimliği" ibareleri sırasıyla "infaz ve ceza uygulama hâkimi" ve "infaz ve ceza uygulama hâkimliği" olarak değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4- Diğer kanunlarda infaz hâkimliğine yapılmış yollamalar, bu Kanunda düzenlenen infaz ve ceza uygulama hâkimliği ile ilgili hükümlere yapılmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilmiş ve infaz hakimliğinin incelemesinden geçmiş disiplin cezası veya tedbirlerine karşı, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde yapılan şikâyet başvurursu, 4675 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen usulle karara bağlanır."

MADDE 8- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin başlığında yer alan "yaptırımlar" ibaresi "yaptırım ve tedbirler" olarak değiştirilmiş, birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "ve gönüllü olmak koşuluyla" ibaresi madde metninden çıkarılmış ve altıncı fıkrasında yer alan "hükmü veren mahkeme" ibaresi "infaz ve ceza uygulama hâkimi" ve yedinci fıkrasında yer alan "hükmü veren mahkemece" ibaresi "infaz ve ceza uygulama hâkimince" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 5237 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "hâkim" ibaresi "infaz ve ceza uygulama hâkimi", beşinci fıkrasında yer alan "hâkime" ibaresi "infaz ve ceza uygulama hâkimine" ve yedinci fıkrasında yer alan "hâkimin" ibaresi "infaz ve ceza uygulama hâkiminin" şeklinde değiştirilmiş ve maddenin dört ve sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(4) Denetim süresi içinde;

a) Eğitim kurumu veya programına devam etmesine,

b) Sağlık kurumunda uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla tedavi olmasına,

c) Denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde programlara katılmasına,

Mahkemece karar verilebilir."

“(8) Denetim süresinin yükümlülöklere uygun geçirilmesi veya bu sürede kasıtlı bir suç işlenmemesi hâlinde, ceza infaz edilmiş sayılır.”

MADDE 10- 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 104 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ayrıca, tutuklunun ceza infaz kurumunda kaldığı süre ile 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 107 nci maddesinde belirtilen süreler göz önünde bulundurularak mahkemece de bu hususta karar verilebilir.”

MADDE 11- 5271 sayılı Kanunun 109 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki (j) bendi eklenmiş ve altıncı fıkrasında yer alan “(e) bendinde” ibaresi “(e) ve (j) bendinde” şeklinde değiştirilmiştir.

“j) Konutundan dışarı çıkamamak.”

MADDE 12- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) a) Açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerden kınamadan başka bir disiplin cezası alanlar ve hükümlü oldukları suçtan başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı verilenler veya soruşturma konusu olan suçun kanunda öngörölen cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir başka suçtan soruşturması veya böyle bir suçtan tutuksuz yargılaması devam etmekte olanlar ile firar edenler, kurum yönetim kurulunun kararı ile kapalı ceza infaz kurumlarına geri gönderilirler.

b) Yaş, sağlık durumu, bedensel veya zihinsel yetenekleri bakımından çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları saptananlar, kurum yönetim kurulunun kararı ile kapalı ceza infaz kurumlarına geri gönderilirler. Bu karar, infaz ve ceza uygulama hâkiminin onayına sunulur.”

MADDE 13- 5275 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İnfaz Hâkimliği Kanunu” ibaresi “İnfaz ve Ceza Uygulama Hâkimliği Kanunu” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 5275 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “beş” ibaresi “üç”, ikinci fıkrasında yer alan “bir yıl” ibaresi “altı ay” ve “altı” ibaresi “üç” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 5275 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “altı” ibaresi “dokuz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16- 5275 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hükümlölük süresinin beşte birini iyi hâlle geçirmiş olanlara hükümlünün isteğı ile;” ibaresi “Hükümlölük süresinin beşte birini iyi hâlle geçirenler ile 14 üncü maddenin üçüncü fıkrası gereğince doğrudan açık ceza infaz kurumuna gönderilen hükümlülerin isteğı ile;” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 98- (1) a) Mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama olursa, infaz ve ceza uygulama hâkiminden,

b) Cezanın kısmen veya tamamen yerine getirilip getirilemeyeceği ileri sürülür ya da sonradan yürürlüğe giren kanun, hükümlünün lehinde olursa, yerine getirilecek cezanın belirlenmesi için hükmü veren mahkemeden,

Karar istenir.

(2) 16 ncı madde gereğince cezasının ertelenmesi isteminin reddi hâlinde de birinci fıkranın (a) bendi hükmü uygulanır.

(3) Yukarıdaki fıkralar uyarınca yapılan başvurular cezanın infazını ertelemez. Ancak, infaz ve ceza uygulama hâkimi veya mahkeme; olayın özelliği, hükümlünün ceza infaz kurumunda kaldığı süre ve 107 nci maddede belirtilen süreler göz önünde bulundurarak infazın ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir.”

MADDE 18- 5275 sayılı Kanunun 99 uncu maddesinin birinci fıkrasında ve 100 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “mahkemeden” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkiminden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 5275 sayılı Kanunun 101 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 101- (1) Cezanın infazı sırasında, 98 ilâ 100 üncü maddeler gereğince infaz ve ceza uygulama hâkiminden veya mahkemeden alınması gereken kararlar duruşma yapılmaksızın verilir. Karar verilmeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmeleri istenebilir.

(2) 99 uncu madde gereğince cezaların toplanması gerektiğinde, bu hususta hüküm vermek yetkisi, hükümlünün yakalandığı veya cezasının infaz edildiği yer infaz ve ceza uygulama hâkimine aittir.

(3) Bu madde hükümlerine göre verilmiş kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.”

MADDE 20- 5275 sayılı Kanunun 105 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 105- (1) Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan kısa süreli hapis cezasının seçenek tedbirlerinden kamuya yararlı bir işte çalıştırma; hükümlünün, ücretsiz olarak, bir gün dört saat sayılmak koşuluyla bir kamu kurumunun veya kamu yararına hizmet veren bir özel kuruluşun belirli hizmetlerinde çalıştırılmasıdır.

(2) Denetimli serbestlik ve yardım merkezleri, bölgelerinde bulunan bu tür kurumlardan hükümlüleri ne suretle çalıştırabileceklerine dair bilgi alırlar ve hizmetler listesini oluştururlar.

(3) Diğer bir hapis cezasına hükmedildiğinde kamu yararına çalıştırma kararı verilemez.

(4) İki yıl veya daha az süre ile hapis cezasına mahkûm olanlardan, hükümlülük süresinin yarısını iyi hâlde geçirenlerin, istekleri bulunmak koşuluyla kendilerinin veya yasal temsilcilerinin veya Cumhuriyet başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmiyet sürelerinin geriye kalan yarısını kamuya yararlı bir işte çalıştırılmasına infaz ve ceza uygulama hâkimince karar verilebilir.

(5) İnfaz ve ceza uygulama hâkimi çalışma esasları ile belirlenen rejimlere uyulmaması hâlinde, geri kalan cezanın aynen çektirilmesine karar verir.”

MADDE 21- 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan “Hâkim,” ibaresi “İnfaz ve ceza uygulama hâkimi,” ve “hâkime” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkimine”, onuncu fıkrasında yer alan “Hâkim,” ibaresi “İnfaz ve ceza uygulama hâkimi,” ve onikinci fıkrasında yer alan “hâkimin” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkiminin” olarak, yedinci, onbirinci ve onbeşinci fıkraları ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(7) Hükümlünün, denetim süresinde;
a) Eğitim kurumu veya programına devam etmesine,
b) Sağlık kurumunda uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla tedavi olmasına,
c) Denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde programlara katılmasına,
İnfaz ve ceza uygulama hâkimince karar verilebilir.”

“(11) Hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında ceza infaz kurumu idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, hükümlünün bulunduğu yer infaz ve ceza uygulama hâkimine verilir. İnfaz ve ceza uygulama hâkimi, bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar verir; raporu uygun bulmadığı takdirde gerekçesini kararında gösterir. Bu kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.”

“(15) Koşullu salıverilme kararının geri alınmasına;
a) Hükümlü geri kalan süre içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilirse, hükmü veren mahkeme veya bölge adliye mahkemesinin bulunduğu yer infaz ve ceza uygulama hâkimi tarafından,
b) Hükümlünün bağlı tutulduğu yükümlülükleri yerine getirmemesi hâlinde, hükümlünün bulunduğu yer infaz ve ceza uygulama hâkimi tarafından,
Dosya üzerinden karar verilir. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır.”

MADDE 22- 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dördüncü ve altıncı fıkralarında yer alan “Hâkim,” ibaresi “İnfaz ve ceza uygulama hâkimi,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 5275 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hükmü veren mahkeme veya hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o yerde bulunan aynı derecedeki mahkeme,” ibaresi “Hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimi,” ve ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “hükmü veren mahkemece veya hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o yerde bulunan aynı derecedeki mahkemece karar verilebilir.” ibaresi “hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimince karar verilebilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 03/07/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının; (a) bendinde yer alan “yaptırımların” ibaresi “tedbirlerinin” şeklinde, (b) bendi aşağıdaki şekilde, (e) bendinde yer alan “hâkim” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkimi” ve (h) bendinde yer alan “ikinci ve üçüncü fıkralarında” ibaresi “ikinci fıkrasında” ve “Cumhuriyet başsavcılığına” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkimine” ve ikinci fıkrasında yer alan “yaptırımının” ibaresi ise “tedbirinin” şeklinde değiştirilmiştir.

“b) Haklarında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen hapis cezasının ertelenmesi hükmüne bağlı olarak;

1) (a) bendinde belirtilen eğitim kurumu veya programına devam etmesi,

2) (b) bendinde belirtilen sağlık kurumunda uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla tedavi olması,

3) (c) bendinde belirtilen denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde programlara katılması,

Kararı verilenlerin, denetim sürelerini, kanunda belirtilen usul ve esaslara uygun olarak geçirmelerini, güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesini gerektiğinde kolluk ve ilgili diğer makamlarla işbirliği içinde sağlamak.”

MADDE 25- 5402 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin; (1) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (2) numaralı alt bendi yürürlükten kaldırılmış ve (3) numaralı alt bendinde yer alan “hâkime” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkimine” şeklinde değiştirilmiştir.

“1) Yedinci fıkrasında düzenlenen denetim süresinde hükümlünün eğitim kurumu veya programına devam etmesi, sağlık kurumunda uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla tedavi olması, denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde programlara katılması,”

MADDE 26- 5402 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Şube müdürlükleri ile koruma kurullarının idarî nitelikteki eylem ve işlemlerine karşı infaz ve ceza uygulama hâkimliğine şikâyetle bulunulabilir. Şikâyet yoluna, kendisiyle ilgili olmak koşuluyla şüpheli, sanık, hükümlü, mağdur veya bunların avukatı ya da kanunî temsilcisi başvurabilir. Bu hâlde, 4675 sayılı İnfaz ve Ceza Uygulama Hâkimliği Kanunu hükümleri uygulanır.”

MADDE 27- 5402 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Birden fazla hükümdeki denetimli serbestlik tedbiri ve yükümlülüklerin toplanması ve uygulanacak süre

EK MADDE 1- (1) Bir kişi hakkında kanunun aynı hükmü gereğince hükmolunan her bir güvenlik tedbiri diğerinden bağımsızdır, varlıklarını ayrı ayrı korurlar. Bir kişi hakkında kanunun aynı hükmü gereğince hükmedilen ve kesinleşen birden fazla denetimli serbestlik tedbiri veya yükümlülüğün bulunması hâlinde, denetimli serbestlik tedbirinin uygulandığı yer infaz ve ceza uygulama hâkiminden bir toplama kararı istenir.

(2) Kanunun aynı hükmüne göre, hükmedilen denetimli serbestlik tedbirlerinin yerine getirilmesinde denetim süresi olarak geçirilmesi gerekli süre, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin üç ve dördüncü fıkra hükümlerinde yer alan sürelerin yarısı oranında uygulanır.”

MADDE 28- Adalet Bakanlığı taşra teşkilâtında kullanılmak üzere ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek, 13/12/1983 tarih ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (1) ve (2) sayılı Cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmiştir.

MADDE 29- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLÂTI: TAŞRA

(2) SAYILI CETVEL
İHDASI UYGUN GÖRÜLEN KADROLAR
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
HÂKİM VE SAVCI	1	50	-	50
HÂKİM VE SAVCI	2	50	-	50
HÂKİM VE SAVCI	3	50	-	50
HÂKİM VE SAVCI	4	24	-	24
	TOPLAM	174		174

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLÂTI: TAŞRA

(1) SAYILI CETVEL
İHDASI UYGUN GÖRÜLEN KADROLAR

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ	1	50	-	50
GİH	YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ	2	50	-	50
GİH	YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ	3	50	-	50
GİH	YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ	4	24	-	24
GİH	ZABIT KÂTİBİ	8	200	-	200
GİH	ZABIT KÂTİBİ	9	200	-	200
GİH	ZABIT KÂTİBİ	10	200	-	200
GİH	ZABIT KÂTİBİ	11	96	-	96
YHS	HİZMETLİ	8	24	-	24
YHS	HİZMETLİ	9	50	-	50
YHS	HİZMETLİ	10	50	-	50
YHS	HİZMETLİ	11	50	-	50
YHS	MÜBAŞİR	8	24	-	24
YHS	MÜBAŞİR	9	50	-	50
YHS	MÜBAŞİR	10	50	-	50
YHS	MÜBAŞİR	11	50	-	50
		TOPLAM	1.218		1.218

GENEL GEREKÇE

Çağdaş ceza infaz sisteminin temel amacı, hükümlünün sosyalleşmesini teşvik etmek, yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, üretken, kanunlara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmak, böylece özel ve genel önlemeyi sağlamak ve toplumu suça karşı korumaktır.

Ceza hukuku alanında insana değer veren düşüncenin etkinlik kazanmasıyla birlikte hapis cezalarının her zaman iyi sonuç vermediği, hükümlünün toplumla bütünleşmesini gerçekleştirmede yeterli etkiyi yapmadığı, infaz rejimlerinde hükümlünün iyileştirilmesi ve topluma yeniden kazandırılmasına imkân sağlayacak değişiklikler yapılması gerektiği yönündeki görüşler, 19 uncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren tartışılmaya başlanmıştır. Cezanın amacı ve nitelikleri konusundaki bu görüşler, yeni yöntem ve kurumların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tüm bu çabalara rağmen, kısa ve uzun süreli hürriyeti bağlayıcı cezaların kötü etkileri ortadan kaldırılamamıştır. Yapılan kriminolojik araştırmalar da, hükümlünün kişiliğine bilimsel yöntemlerle yaklaşılması ve uygulamalarda değişiklikler yapılması gerektiği düşüncelerini doğrulayıp desteklemiştir.

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mevzuat hükümleri, ceza adalet sistemi içerisinde yapılan yargılama sonucunda verilen kararların, mevzuat hükümlerine göre kesinleşmesi sonucunda yerine getirilmesi, başka bir anlatımla infazına ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeleri oluşturmaktadır. Ceza muhakemesi hukuku anlamında “hüküm” olarak adlandırılan kararlar, infaz hukukunun yetki alanı içerisinde kalmaktadır. Penoloji bilimi bakımından infaz makam veya mercilerince yerine getirilecek karar veya hükümler, icraî nitelikte olmak durumundadır. Esasen, ceza adalet sistemini tamamlayan ve bütünü bir parçası olarak kabul edilen penoloji biliminin bu niteliği, infaz makam ve mercilerince yapılacak işlem ve faaliyetlerin ayrıntılı olarak düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır. Maddî ceza hukuku anlamında işlenen bir suç karşılığı uygulanacak yaptırımın ne şekilde yerine getirileceği, infazla görevli makam ve mercilerce gözetilecektir. Ancak, hemen belirtmek gerekir ki infaz yetki ve görevi, sadece kesinleşmiş karar veya hükümlerle sınırlı değildir. Örneğin, ceza muhakemesinde soruşturma veya kovuşturma evrelerinde şüpheli veya sanığın özgürlüğünü kısıtlayan nitelikteki koruma tedbirleri bakımından da aynı esaslar uygulanacaktır.

Soruşturma veya kovuşturma evrelerinde verilen hüküm ve kararlar bakımından mahkeme veya hâkimliklerin dar ve teknik anlamda madde itibarıyla yetkilerinin kanunî düzenleme ile belirlenmesi ve bunun sonucu olarak da mahkeme veya hâkimliklerin kendi yetki alanları içerisinde fonksiyonel anlamda uzmanlaşmış merci statüsünde olmaları, ceza adalet sisteminin çok eskiden beri istediği bir amaçtır. Esasen, bu uzmanlaşma unsuru, ceza adalet sisteminin tamamlayıcı bir parçası olan infaz işlem ve faaliyetleri bakımından da zorunluluk arz etmektedir. Nitekim, bir cezaî uyumsuzluğun sonucunda verilmiş olan hüküm veya kararların kapsam, nitelik ve nicelik itibarıyla ne şekilde yerine getirileceği, yerine getirilme sırasında doğabilecek tereddüt ya da sorunların ne şekilde çözüme kavuşturulabileceği tamamen teknik ve uzmanlık gerektiren bir hukuk bilgisini gerektirmektedir. Nitekim, böyle bir uzmanlık gerektiren alanda kovuşturma makamı olarak görev yapan mahkeme veya hâkimliklerden aynı uzmanlığın gerektirdiği bilgi veya öngörü beklemek uygun olmayacaktır. Ülkemizde de infaz aşamasında verilecek kararların uzmanlaşmış mahkemelerce verilmediği ve uygulamada bazı eksiklikler ve tereddütlerin olduğu bilinmektedir. Bu nedenle yargılama sonunda verilen ceza ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi sırasında verilecek kararların, infaz ve ceza uygulama hâkimliği tarafından verilerek, yargılama yapan mahkemelerin iş yükünün azaltılması, infazda ihtisaslaşmaya gidilmek suretiyle infaz hizmetlerinin etkinliğinin artırılması, ayrıca infaz işlemlerinin tek bir makamda toplanması hedeflenmiştir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren temel ceza kanunlarının uygulanmaya başlanmasıyla birlikte, infaza yönelik belli bazı işlem ve faaliyetler bakımından kararların, uzmanlığı gerektiren hâkimler tarafından verilmesi ihtiyaç hâline gelmiştir. Nitekim, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, suç ve yaptırım teorisi bakımından yeni ve çağdaş düzenlemeler getirmiştir. Suç karşılığı uygulanacak yaptırımlar yeniden belirlenmiş, kısa süreli hapis cezası yerine uygulanacak seçenek tedbirler ayrıntılı olarak düzenlenmiş, erteleme ve denetimli serbestlik hükümleri bakımından yeni müesseseler getirilmiştir. Mevzuatımız bakımından kabul edilen önemli diğer bir değişiklik ise, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile getirilen koşullu salıverme rejimidir. 5402 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu hükümleriyle, denetimli serbestlik teşkilâtı kurulmuş ve mahkeme veya hâkimliklerle bağlantılı görev ve faaliyetlerin yerine getirilmesine yönelik yeni ve esaslı düzenlemeler yapılmıştır. Dikkat edilmelidir ki, denetimli serbestlik tedbiri hüküm ve kararlarının denetimli serbestlik teşkilâtıyla, infaz ve ceza uygulama hâkimliği tarafından birlikte yerine getirilmesi, infaz hizmetlerinin amacına uygun olarak sonuçlanmasını sağlayacaktır.

Tasarıyla, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin mevcut görevleri arasına, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan; ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ve kısa süreli hapis cezasına seçenek olarak hükmedilen tedbirler ile denetimli serbestlik tedbirlerinin denetlenmesi ve yerine getirilmesine yönelik kararları vermek görevleri de eklenmiştir. Bu kapsamda söz konusu Kanunlarda değişiklikler yapılmış ve belirtilen bu temel ilke ve amaçların gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Diğer yandan, denetimli serbestlik tedbiri olarak düzenlenenler hariç olmak üzere, Türk Ceza Kanunu ile Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan belirli bazı düzenlemelerin Tasarının kapsamı dışında tutulması amaçlanmıştır. Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinde düzenlenen adli kontrol ve 231 inci maddesinde düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması ile Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin ikinci fıkrasının uygulanması bakımından verilecek tedavi ve denetimli serbestlik kararları, soruşturma veya kovuşturma evresine göre, görevli ve yetkili adli merci ya da mahkemelerin takdirine ve yargı yetkisine giren hususlar olduğundan, bunların infaz ve ceza uygulama hâkimlerinin görev alanına dahil edilmesi uygun görülmemiştir.

Öte yandan, uygulamada görülen eksikliklerin ve hataların giderilmesi için bazı değişiklikler de yapılmıştır. Bu kapsamda;

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının kapsam ve mahiyeti dikkate alınmak suretiyle İnfaz Hâkimliği Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına, şikâyet başvurusunun disiplin cezası veya tedbirine karşı yapılmış olması hâlinde infaz ve ceza uygulama hâkiminin, hükümlüyü veya avukatını da dinlemesi gerektiğine dair hüküm eklenmiştir. Yapılan bu düzenlemeyle, Ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurulmasının ve Ülkemiz aleyhine karar verilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendindeki “mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle kamuya yararlı bir işte çalıştırma” seçenek tedbirinde yer alan gönüllü olmak şartı, diğer seçenek tedbirlere paralelliğin sağlanması bakımından madde metninden çıkarılmıştır. Yapılan bu düzenlemeyle, hükümden önce hâkim tarafından gönüllü olup olmadığının sanığa sorulması nedeniyle ihsası reyde bulunduğu konusundaki tereddütlerin de giderilmesi amaçlanmıştır.

Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, hapis cezası ertelenen hükümlüler bakımından denetim süresi içinde uygulanacak yükümlülükler yeniden belirlenmiştir.

Kanun yolu denetimi bakımından bölge adliye mahkemesi veya Yargıtayda bulunan dosyalarda, özellikle Yargıtayın iş yükü de göz önünde bulundurularak tutuklu sanıklar bakımından hüküm veren mahkemeye salıverme yetkisi tanınarak ileride doğabilecek telafisi güç yoksunluk ve zararların önlenmesi amaçlanmıştır.

Adlî kontrol kapsamında tâbi olunacak yükümlülükler arasına “konuttan dışarı çıkamamak” hâli de eklenmiştir.

Tasarı yukarıda açıklanan nedenlerle hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesiyle, 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununun adı, İnfaz ve Ceza Uygulama Hâkimliği Kanunu şeklinde değiştirilmiştir.

Bilindiği üzere, 4675 sayılı Kanunla, hükümlü ve tutuklulara; ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları, giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları, cezaların infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, izin, sevk ve nakil gibi kurum idaresince yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere karşı infaz hâkimliğine şikâyet yoluyla başvuruda bulunma hakkı tanınarak, infaz veya tutukluluk sırasında yapılan işlem ve faaliyetler üzerinde yargı denetimi getirilmiştir. Bu nedenle Kanunun adı İnfaz Hâkimliği Kanunu olarak belirlenmiştir.

Tasarıyla, 4675 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak, infaz hâkimliklerinin görev alanı yeniden belirlenmiş ve Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan; ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ve kısa süreli hapis cezasına seçenek olarak hükmedilen tedbirler ile denetimli serbestlik tedbirlerinin denetlenmesi ve yerine getirilmesine yönelik kararları vermek görevi de, bu hâkimliklerin görevleri arasına alınmıştır. Bu görevler, mahkemelerce verilen hükümlerin yerine getirilmesini, uygulanmasını ve denetlenmesini kapsadığından, İnfaz Hâkimliği Kanununun adı, İnfaz ve Ceza Uygulama Hâkimliği Kanunu olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesiyle, 4675 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları değiştirilmiştir. Bilindiği gibi, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mevzuat hükümleri, ceza adalet sistemi içerisinde yapılan yargılama sonucunda verilen kararların, mevzuat hükümlerine göre kesinleşmesi sonucunda yerine getirilmesi, başka bir anlatımla infazına ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeleri oluşturmaktadır. Ceza muhakemesi hukuku anlamında “hüküm” olarak adlandırılan kararlar, infaz hukukunun yetki alanı içerisinde kalmaktadır. Penoloji bilimi bakımından infaz makam veya mercilerince yerine getirilecek karar veya hükümler, icraî nitelikte olmak durumundadır. Esasen, ceza adalet sistemini tamamlayan ve bütünün bir parçası olarak kabul edilen penoloji biliminin bu niteliği, infaz makam ve mercilerince yapılacak işlem ve faaliyetlerin ayrıntılı olarak düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Ceza muhakemesi hukukunda soruşturma ve kovuşturma evrelerinde kesin bir ayırım yapılması, her iki evrede daha sonra diğerine geri dönüş yapılamaması sonucunu doğurmaktadır. Dikkat edilmelidir ki, ceza muhakemesinde dar ve teknik anlamda kesinleşmiş hüküm veya kararların infaz işlemi, kovuşturma evresinden sonra başlamaktadır. Maddî ceza hukuku anlamında işlenen bir suç karşılığı uygulanacak yaptırımın ne şekilde yerine getirileceği, infazla görevli makam ve mercilerce gözetilecektir. Ancak, infaz yetki ve görevi, sadece kesinleşmiş karar veya hükümlerle sınırlı değildir. Örneğin, ceza muhakemesinde soruşturma veya kovuşturma evrelerinde şüpheli veya sanığın özgürlüğünü kısıtlayan nitelikteki koruma tedbirleri bakımından da aynı esaslar uygulanacaktır.

Soruşturma veya kovuşturma evrelerinde verilen hüküm ve kararlar bakımından mahkeme veya hâkimliklerin dar ve teknik anlamda madde itibarıyla yetkilerinin kanunî düzenleme ile belirlenmesi ve bunun sonucu olarak da mahkeme veya hâkimliklerin kendi yetki alanları içerisinde fonksiyonel anlamda uzmanlaşmış merci statüsünde olmaları, ceza adalet sisteminin çok eskiden beri istediği bir amaçtır. Esasen, bu uzmanlaşma unsuru, ceza adalet sisteminin tamamlayıcı bir parçası olan infaz işlem ve faaliyetleri bakımından da zorunluluk arz etmektedir. Nitekim, bir cezaî uyuşmazlığın sonucunda verilmiş olan hüküm veya kararların kapsam, nitelik ve nicelik itibarıyla ne şekilde yerine getirileceği, yerine

getirilme sırasında doğabilecek tereddüt ya da sorunların ne şekilde çözüme kavuşturulabileceği tamamen teknik ve uzmanlık gerektiren bir hukuk bilgisini gerektirmektedir. Nitekim, böyle bir uzmanlık gerektiren alanda kovuşturma makamı olarak görev yapan mahkeme veya hâkimliklerden aynı uzmanlığın gerektirdiği bilgi veya öngörüyü beklemek uygun olmayacaktır.

4675 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde yapılan değişiklikle, yukarıda belirtilen temel ilke ve amaçların gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Diğer yandan, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren ve Türk ceza adalet sistemini yeni bir bakış açısına kavuşturan temel ceza kanunlarının uygulamaya konulmasıyla birlikte infaza yönelik işlem ve faaliyetler bakımından bazı kararların uzmanlığı gerektiren hâkimler tarafından verilmesi, ihtiyaç hâline gelmiştir. Nitekim, Türk Ceza Kanunu suç ve yaptırım teorisi bakımından yeni ve çağdaş düzenlemeler getirmiştir. Bu kapsamda, suç karşılığı uygulanacak yaptırımlar yeniden belirlenmiş, kısa süreli hapis cezasına uygulanacak seçenek tedbirler ayrıntılı olarak düzenlenmiş, erteleme ve denetimli serbestlik hükümleri bakımından yeni müesseseler getirilmiştir. Mevzuatımız bakımından kabul edilen önemli diğer bir değişiklik ise, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile getirilen koşullu salıverme rejimidir. Öte yandan, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu hükümleriyle, denetimli serbestlik teşkilâtı kurulmuş ve mahkeme veya hâkimliklerle bağlantılı görev ve faaliyetlerin yerine getirilmesine yönelik yeni ve esaslı düzenlemeler yapılmıştır. Dikkat edilmelidir ki, denetimli serbestlik tedbiri hüküm ve kararlarının denetimli serbestlik teşkilâtıyla, infaz ve ceza uygulama hâkimliği tarafından birlikte yerine getirilmesi, infaz hizmetlerinin amacına uygun olarak sonuçlanmasını sağlayacaktır.

Maddeyle, 4675 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak “infaz hâkimliği” terimi, Tasarının diğer maddeleriyle değiştirilen infaz hâkimliklerinin görev ve yetki alanı dikkate alınmak suretiyle “infaz ve ceza uygulama hâkimliği” şeklinde değiştirilmiştir.

Öte yandan, maddeyle, 4675 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılarak, infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin mevcut görevleri arasına Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan; ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ve kısa süreli hapis cezasına seçenek olarak hükmedilen tedbirler ile denetimli serbestlik tedbirlerinin denetlenmesi ve yerine getirilmesine yönelik kararları vermek görevi de eklenmiştir. 4675 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının mevcut hükümlerinde yer alan infaz hâkimliklerinin görev alanına giren hususlarda bir değişiklik yapılmadığından, bu görev ve yetkiler, yeni ihdas edilen infaz ve ceza uygulama hâkimlikleri bakımından da geçerliliğini sürdürecektir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesiyle, 4675 sayılı Kanunun 2 nci maddesi başlığıyla birlikte değiştirilerek, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin kuruluş, yetki ve atama şekli yeniden düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin bölgelerin coğrafi durumları, iş yoğunluğu ve ceza infaz kurumlarının kuruluş şekli göz önünde tutularak belirlenen yerlerde kurulabileceği düzenlenmiştir. Burada öncelikle üzerinde durulması gereken husus, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin ilçelerden önce ağır ceza merkezlerinde kurulmasıdır. Esasen, Tasarıyla yapılan değişikliklerle infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine verilen görevlerin niteliği, kapsamı ve sonuçları göz önünde tutularak, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin uzmanlaşmış bir hâkimlik statüsünde kurulması ve atanması amaçlanmıştır. 5402 sayılı Kanundaki denetimli serbestlik rejiminin uygulanmasına yönelik teşkilât yapısı da göz önünde tutulduğunda, denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlükleri ile infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin yargılama ve infaz aşamasında bazı

işlem ve faaliyetleri koordineli olarak yerine getirmesi ve yürütmesi zorunluluk arz etmektedir. Bu kararların uzmanlaşmış bir hâkimlik tarafından verilmesi, infazdan beklenen iyileştirme esaslarına daha uygun olacağı gibi, hükümlü veya yargılama sujesi olan kişiler bakımından da hak ve adalet kurallarının daha seri bir şekilde uygulanması sonucunu doğuracaktır.

İnfaz ve ceza uygulama hâkimlikleri, belli bazı hâl ve şartların gerçekleşmesi durumunda ağır ceza merkezi olmayan ilçelerde de kurulabilecektir. Her şeyden evvel kurulacak ilçe merkezinde ceza infaz kurumu bulunup bulunmadığı aranacaktır. Yeni ceza infaz kurumlarının kuruluş ve teşkilâtlanma şekli göz önünde tutulduğunda, örneğin bir ilçede beşbin kapasiteli bir cezaevi kompleksi kurulmuş olması ve bu cezaevinin bulunduğu ilçenin de ağır ceza merkezi olmaması durumunda, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine bu Tasarıyla verilen görevlerin yerine getirilebilmesi için cezaevi kompleksinin bulunduğu ilçede infaz ve ceza uygulama hâkimliği kurulabilecektir. İlçede infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin kurulabilmesi için iş durumu ve coğrafi konum da önem arz etmektedir. Bu hususlar yönünden de kurulmasında zorunluluk bulunmalıdır.

İnfaz ve ceza uygulama hakimliğinin kurulabilmesi için Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun bu hususta olumlu görüş bildirmesi gerekir.

Yukarıda belirtilen hâllerin gerçekleşmesi durumunda infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin kurulmasına Adalet Bakanlığınca karar verilecektir.

Maddenin birinci fıkrasıyla getirilen diğer önemli bir düzenleme ise, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin yetki alanıdır. İnfaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin “kuruluş yeri” göz önünde tutularak yetki alanları bulundukları ağır ceza mahkemesi veya ilçenin idarî sınırları ile bunlara adlî yönden bağlanan ilçenin idarî sınırları olacaktır. Örneğin; Zonguldak il merkezinde kurulacak infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin yetki alanı Zonguldak ağır ceza mahkemesinin idarî sınırları ile sınırlı olacaktır. İnfaz ve ceza uygulama hâkimlikleri Kanunda belirtilen hâller dışında müstakilen ağır ceza merkezlerinde kurulacağı için Zonguldak iline adlî yönden bağlı olan ilçeler de infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin yetki alanı içinde olacaktır. Ancak, maddenin birinci fıkrasında belirtilen hâl ve şartların gerçekleşmesi durumunda, yani aynı il sınırları içerisinde ağır ceza merkezi dışında başka bir ilçede de örneğin; Karadeniz Ereğli’inde bir infaz ve ceza uygulama hâkimliği kurulmuş olması durumunda Zonguldak’ta kurulan infaz ve ceza uygulama hâkiminin yetki alanı içine Zonguldak Ereğli’si girmeyecek, diğer ilçeler ise, girecektir. Nitekim, maddenin birinci fıkrasında yer alan, kuruldukları ilçenin idarî sınırları ile sınırlı olacağına ilişkin hükümle de bu husus amaçlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, Tasarıyla infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine verilen görevlerin kapsam ve niteliği göz önünde bulundurularak, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin kurulabileceği öngörülmüştür. Bu gibi durumlarda infaz ve ceza uygulama hâkimlikleri numaralandırılacaktır. Bu düzenleme bakımından dikkat edilmesi gereken nokta, “iş durumunun gerekli kıldığı yerler”den ne anlaşılması gerektiğidir. Ceza infaz kurumlarının kuruluş ve teşkilâtlanma şekli göz önünde bulundurulduğunda, örneğin, Ankara, Sincan Ceza İnfaz Kurumu kompleksinin bulunduğu yerde, birden fazla infaz ve ceza uygulama hâkimliği kurulabilecektir. İnfaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin kurulduğu yerin adıyla anılacağı da ayrıca hükme bağlanmıştır.

İnfaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin yaptıkları görev gereği ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlükleri ile yoğun çalışmaları nedeniyle, bu hâkimliklerin adliyelerde, ceza infaz kurumlarında ya da denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlüklerinde görev yapabilmelerini sağlamak amacıyla mevcut düzenlemede yer alan üçüncü fıkra madde metninden çıkartılmıştır.

Maddenin mevcut son fıkrası madde metninde muhafaza edilmiştir.

MADDE 4- Tasarının 4 üncü maddesiyle, 4675 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına (4) numaralı bendinden sonra (5) ilâ (7) numaralı bentler ilâve edilerek, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin mevcut görevlerine, Tasarının düzenleniş amacı göz önünde tutularak yeni görevler eklenmiştir.

4675 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine eklenen (5) numaralı bent ile; kovuşturma evresi sonunda mahkemelerce hükmedilen denetimli serbestlik tedbirlerinde rehber görevlendirilmesi, yükümlülük veya tedbirlerin denetlenmesi, değiştirilmesi veya bunlara aykırı hareket edilmesi hâlinde gerekli kararları vermek görevi, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine verilmiştir. Dikkat edilmelidir ki, (5) numaralı bent kapsamında infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine verilen bu görevlerin söz konusu olabilmesi için öncelikle, Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesinde tadat edilen duruşmayı ve dolayısıyla kovuşturma evresini sonuçlandıran bir kararın bulunması gerekmektedir. Başka bir anlatımla, bir cezaî uyuşmazlık konusu olmayan veya Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesi anlamında yargılama makamının doğrudan ve kesin olarak işten el çekmesi sonucunu doğurmayan kararlar bu anlamda infaz ve ceza uygulama hâkiminin görevleri arasında sayılamayacaktır. Bu cümleden olmak üzere, Ceza Muhakemesi Kanununun 109 ve 110 uncu maddelerinde düzenlenen adlî kontrol ve 231 inci maddesinde düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması ile Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde düzenlenen hükümden önce verilen tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri veya sadece denetimli serbestlik tedbirleriyle ilgili kararları vermek yetkisi, yargılamayı ve dolayısıyla kovuşturma işlem ve faaliyetlerini yürüten mahkeme ya da hâkime ait olacak, bu anlamda infaz ve ceza uygulama hâkiminin görevi söz konusu olmayacaktır. Bu kapsamda; (5) numaralı bendin (a) ilâ (c) alt bentlerinde belirtilen hususlardan; Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin dördüncü fıkrası veya beşinci fıkrası gereğince rehber görevlendirilmesi veya yükümlülük belirlenmesi ile 5402 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde sayılan denetimli serbestlik tedbirlerini denetlemek, değiştirmek veya bunlara aykırı hareket edilmesi hâlinde, gerekli kararları vermek görevi, infaz ve ceza uygulama hâkiminin görevleri arasında sayılmıştır.

Fıkranın (6) numaralı bendiyle; 5275 sayılı Kanunun “İnfazla İlgili Kararlar” başlıklı Sekizinci Bölümünde yer alan hususlar, bünyesine uygun olduğu ölçü ve oranda infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin görevleri arasına alınmıştır. Uygulamada, ceza hükmü içeren ilâmın infaz makam veya mercilerine gelmesinden sonra yeniden karar alınmasını gerektiren hususlar ortaya çıkmaktadır. Bunların başında mahkûmiyet hükmünün yorumu gelmektedir. Bilindiği gibi, 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin birinci fıkrasında, mahkûmiyet hükmünün yorumunda duraksama bulunması hâlinde, yerine getirilecek cezanın belirlenmesi için hükmü veren mahkemeden karar isteneceği öngörülmüştür. Esasen, hükmün yorumunda duraksama olması hâlinde, karar istenecek olan merci, kovuşturmayı Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesi anlamında bir hükümle sonuçlandıran mahkemedir. Oysa ki, infaz makam ve mercilerinin infazın başlangıcında herhangi bir sebeple kararın yorumda duraksama yaşamaları hâlinde, bunun giderilmesi tamamen yargılama dışı bir husustur. Hükmü vermiş ve işten elini çekmiş bir mahkemeden yorum kararı almak, farklı uygulamaların doğmasına da yol açmaktadır. İnfaz işlemlerinde uygulama birliği ve verimliliğin sağlanması bakımından bu gibi durumlarda, infaz makam ve mercilerinin karar talep etme merciinin, infaz ve ceza uygulama hâkimliği olması kabul edilerek, bu müessese bakımından yetki yeniden düzenlenmiştir.

Diğer yandan, 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin birinci fıkrasının hükmüne göre, çektirilecek cezanın hesabında duraksama bulunması, yine 5275 sayılı Kanunun 99 uncu maddesinin hükmüne göre, birden fazla hükümdeki cezaların toplanmasının gerekmesi durumunda kararlar, infaz ve ceza uygulama hâkimi tarafından verilecektir. Örneğin, bir kişi hakkında Ankara asliye ceza mahkemesi tarafından iki yıl, Gaziantep asliye ceza mahkemesi tarafından da dört yıl hapis cezası verilmiş olması ve hükümlünün İstanbul’da yakalanmış

olması durumunda, söz konusu bu hükümlülük süreleri, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin uygulanabilmesi bakımından toplanması gerektiğinden, bu toplama kararını vermek yetkisi, yine Tasarıyla değiştirilen 5275 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre, hükümlünün yakalandığı yer olan İstanbul infaz ve ceza uygulama hâkimliğine aittir.

Bilindiği gibi, özel infaz usulleri, 5275 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinde hafta sonu infaz, geceleyin infaz ve cezanın konutta çektirilmesi şeklinde düzenlenmiştir. Bendin (b) alt bendiyle özel infaz usullerine ilişkin kararları verme yetkisi de, infaz ve ceza uygulama hâkimine verilmiş bulunmaktadır. Burada yer itibarıyla yetkili hâkim, hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimi olacaktır.

Fıkranın (7) numaralı bendiyle, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesi gereğince ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken süreyi iyi hâlli olarak geçiren hükümlülerin koşullu salıverilmesi, veya koşullu salıverilen hükümlüler hakkında, kanunlarda belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda koşullu salıverme kararının geri alınması ile Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesi gereğince ertelenen hapis cezasının kısmen veya tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar vermek yetkisi, infaz ve ceza uygulama hâkimine verilmiştir. Ayrıca, ceza hükmü içeren diğer kanunlarda yer alıp da, bendin (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen hallerin kapsamında kalan kararları vermek de, infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin görevleri arasında sayılmıştır.

Belirtmek gerekir ki, Tasarıyla infaz işlem ve faaliyetlerinde uzmanlaşmanın sağlanması ve infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin daha fonksiyonel yapıya kavuşturulması amaçlandığından, infaz aşamasının yargılama aşamasından farklı usul ve esaslara tâbi olması göz önünde bulundurularak, Yargıtay veya bölge adliye mahkemelerince doğrudan verilen ceza kararlarının yerine getirilmesi sırasında, infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin görevleri arasında sayılan kararlar da, yine infaz ve ceza uygulama hâkimliği tarafından verilecektir. Böylece, Ülke çapında infaz işlem ve faaliyetleri bakımından uygulama birliği sağlanmış olacaktır.

MADDE 5- Tasarının 5 inci maddesiyle, 4675 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin sonuna bir cümle eklenmiş ve maddenin dört, beş ve altıncı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının kapsam ve mahiyeti dikkate alınmak suretiyle, maddenin ikinci fıkrasına, şikayet başvurusunun disiplin cezası veya tedbirine karşı yapılmış olması hâlinde, infaz ve ceza uygulama hâkiminin, hükümlüyü veya avukatını duruşma açarak dinlemesi gerektiğine dair hüküm eklenmiştir. Yapılan bu düzenlemeyle, Ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurulmasının ve Ülkemiz aleyhine karar verilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Maddenin dört, beş ve altıncı fıkraları ise, 4675 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılması öngörülen düzenlemelere paralel olarak yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece, 4675 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi sadece, şikayet üzerine verilecek kararlarda uygulanacak hükümleri kapsar hale gelmiştir.

MADDE 6- Tasarının 6 ncı maddesiyle, 4675 sayılı Kanunun 7 nci maddesi başlığıyla birlikte değiştirilmiştir.

İnfaz ve ceza uygulama hâkimlikleri, verdikleri hüküm ve kararlar bakımından ceza adalet sistemimiz içinde “ceza mahkemesi” statüsündedir. Dolayısıyla, Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan soruşturma ve kovuşturma evresi ile kanun yollarına ilişkin hüküm ve düzenlemeler, infaz ve ceza uygulama hâkimliği bakımından da geçerli olacaktır. Dikkat edilmelidir ki, madde metninde, “bu Kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâller de” ibaresine yer verilmiş bulunmaktadır. Bu düzenlemenin amacı, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine,

4675 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle verilen, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik yapılan şikâyetleri inceleme ve karara bağlama yetkisinin geçerliliğini koruduğunun belirtilmesidir. Ceza Muhakemesi Kanununa yapılan genel yollama yanında 4675 sayılı Kanunda yer alan düzenlemelerin ayırık tutulması suretiyle, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin “şikâyet usulü ve incelenmesi bakımından” görev ve yetkilerinin aynen devam etmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, söz konusu şikâyetlerin incelenmesi ve karara bağlanmasına ilişkin olarak 4675 sayılı Kanunda yer alan istisnâ ve özel düzenlemeler, aynen varlıklarını korumaya devam edecektir.

MADDE 7- Tasarının 7 nci maddesiyle, 4675 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi değiştirilmiş ve bu maddeden sonra gelmek üzere dört geçici madde eklenmiştir.

Geçici 1 inci maddede yapılan düzenlemeler ile, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin kurulması, atanması ve göreve başlamasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, infaz ve ceza uygulama hâkimlikleri, 4675 sayılı Kanunun 2 nci maddesi de göz önünde tutularak, Adalet Bakanlığınca kurulacaktır. Söz konusu bu hâkimliklere atama yetkisi, yine diğer genel mahkemelerde olduğu gibi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda bulunmaktadır. Tasarının amacı göz önünde bulundurularak Adalet Bakanlığınca kurma ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama işlemleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıllık süre içinde tamamlanacaktır. Hâkimlerin atama, nakil ve yer değiştirmelerine ilişkin mevzuat hükümleri ile Adalet Bakanlığının personel ve idarî kapasitesi göz önünde bulundurularak, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin göreve başlama keyfiyeti, başka bir anlatımla, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin milâdî görev tarihleri “bunların Resmî Gazetede ilân edilme” şartına bağlı kılınmıştır. Ayrıca, maddenin mevcut ikinci fıkrası, 4675 sayılı Kanuna eklenen geçici 2 nci madde hükümleri karşısında madde metnine alınmamıştır.

4675 sayılı Kanuna eklenen geçici 2 nci maddeyle geçiş hükümleri düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine, bu hâkimliklerin göreve başladıkları tarihten sonra yapılan işlem ve faaliyetler ile kovuşturma evresi sonucunda mahkemelerce hükmedilen kararlar hakkında başvurulabileceği belirtilmiştir. Geçici 1 inci maddede infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin tüm yurttaki göreve başlayacakları tarihin Resmî Gazetede ilân edileceği düzenlenmiştir. Buna göre ilân edilen tarihten sonra yapılacak işlem ve faaliyetler ile verilecek kararlara karşı, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine başvuru yapılacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, 4675 sayılı Kanunun 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı maddeleri hükümlerine göre, infaz ve ceza uygulama hâkimlerinin bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce görevine giren işler bakımından, derdest işlem ve faaliyetlerde başkaca bir karara ya da işleme gerek olmaksızın bunların görülmesine bulundukları yerden devam olunacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, infaz ve ceza uygulama hâkimlerinin göreve başladığı tarihten önce, mahkemelerce kovuşturma evresi sonucunda verilen karar ve hükümler hakkında uygulanacak esaslar belirlenmiştir. Buna göre;

1) Kanun hükümlerine göre rehber görevlendirilmesi, yükümlülük veya tedbirlerin denetlenmesi, değiştirilmesi veya bunlara aykırı hareket edilmesi hâlinde, ilgili kararların verilmesi infaz ve ceza uygulama hâkiminden istenecektir.

2) Kanun hükümlerine göre mahkûmiyet hükmünün yorumu veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama olması, birden fazla mahkûmiyet hükmünün toplanması, koşulları yerine getirilmiş olup da kurumlardaki infaz süresini iyi hâlli geçiren hükümlülerin koşullu salıverilmesi veya koşullu salıverilen hükümlüler hakkında kanunlarda belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda, koşullu salıverme kararının geri alınması ve erteli cezanın kısmen

veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilmesi hallerinde, görevli ve yetkili mahkemece karar verilecektir.

Maddenin dördüncü fıkrasında ise, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten ve infaz ve ceza uygulama hâkimlerinin göreve başladığı tarihten önce; infaz hâkimlikleri ile görevli ve yetkili mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılıklarınca, soruşturma ve kovuşturma evrelerinde ya da infaz aşamasında yapılmış olan işlem ve kararların hukukî geçerliliklerini koruyacakları esası benimsenmiştir. Böylelikle uygulamada ortaya çıkacak bir takım tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

4675 sayılı Kanuna eklenen geçici 3 üncü maddeyle, mevcut kanunlarda yer alan "infaz hâkimi" ve "infaz hâkimliği" ibareleri sırasıyla "infaz ve ceza uygulama hâkimi" ve "infaz ve ceza uygulama hâkimliği" olarak değiştirilmiş ve böylelikle Tasarıyla 4675 sayılı Kanunda yapılan düzenlemelerdeki terminolojiye uyum sağlanmıştır.

4675 sayılı Kanuna eklenen geçici 4 üncü maddeyle, mevzuatta 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile kurulan infaz hâkimliğine yapılan yollamaların, Tasarıyla yeniden düzenlenen "infaz ve ceza uygulama hâkimliği"ne yapılmış sayılacağı hususu düzenlenmiştir.

4675 sayılı Kanuna eklenen geçici 5 inci maddesinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının kapsam ve mahiyeti dikkate alınmak suretiyle, önceden verilmiş ve infaz hâkimliğinin incelemesinden geçmiş disiplin cezası veya tedbirlerine karşı, Tasarının kanunlaşp yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde başvuru yapılması halinde, infaz ve ceza uygulama hâkiminin 4675 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına Tasarıyla eklenmesi öngörülen usule göre karar vereceği belirtilmiştir. Buna göre, infaz ve ceza uygulama hâkimi, hükümlüyü veya avukatını duruşma açarak dinleyecektir.

MADDE 8- Tasarının 8 inci maddesiyle, Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin başlığında geçen "yaptırımlar" ibaresi, 5739 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla söz konusu maddede yapılan değişikliklere uyumunun sağlanması amacıyla "yaptırım ve tedbirler" olarak değiştirilmiştir. Bilindiği gibi, 5739 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "yaptırım" ibaresi "tedbir" olarak değiştirilmiş ve buna paralel olarak da 5275 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin dört ve dokuzuncu fıkralarında düzenlemeler yapılarak, aynı maddenin onuncu fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Bu düzenlemelerle, maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki seçenek yaptırım olan "adli para cezası", infaz rejimi itibarıyla diğer adli para cezalarıyla paralel hâle getirilmiştir. Ayrıca, maddede 5739 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) ilâ (f) bentlerinde yer alan hükümler, tedbir niteliğine dönüşmüştür.

Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendindeki "mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle kamuya yararlı bir işte çalıştırma" seçenek tedbirinde yer alan gönüllü olmak şartı, diğer seçenek tedbirlere paralelliğin sağlanması bakımından madde metninden çıkarılmıştır. Yapılan bu düzenlemeyle, hükümden önce hâkim tarafından gönüllü olup olmadığının sanığa sorulması nedeniyle ihsası reyde bulunduğu konusundaki tereddütler giderilmiş olacaktır. Diğer yandan, mukayeseli hukukta da örneğin İngiltere, Hollanda, Rusya ve Çek Cumhuriyetinde kamuya yararlı bir işte çalıştırma tedbiri bakımından "gönüllü olmak koşulu" bulunmamaktadır.

Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin altı ve yedinci fıkralarında yapılan değişikliklerle, Tasarıyla 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenlemeler yapılmıştır.

MADDE 9- Tasarının 9 uncu maddesiyle, Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin iki, beş ve yedinci fıkralarında değişiklik yapılarak “hâkim” ibareleri, “infaz ve ceza uygulama hâkimi” şeklinde değiştirilmek suretiyle, 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklerle paralellik sağlanmıştır.

Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, maddenin birinci fıkrasında belirtilen koşulları taşıyan hükümlülerin denetim süresi içinde tâbi olacağı yükümlülükler, uygulamada bazı tereddütlerin oluşması nedeniyle yeniden belirlenmiştir. Buna göre;

Mahkemece hapis cezası ertelenen hükümlünün, fıkranın (a) ilâ (c) bentlerinde belirtilen yükümlülüklerden bir veya birden fazlasına tâbi tutulmasına karar verilebilecektir.

Meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlü hakkında fıkranın (a) bendinde düzenlenen eğitim kurumu veya programına devam etme yükümlülüğüne karar verilmesi hâlinde, denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından hükümlünün meslek veya sanat sahibi olması amacıyla eğitim programına devam etmesi sağlanacaktır. Zorunlu eğitim çağında olan ancak, ilköğretimi tamamlamamış olan hükümlüler hakkında bu yükümlülüğe karar verilmesi hâlinde şube müdürlüğünce eğitim kurumuna devam etmesi sağlanacaktır.

Uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığı olan hükümlüler hakkında fıkranın (b) bendinde düzenlenen sağlık kurumunda uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla tedavi yükümlülüğüne karar verilmesi hâlinde, denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliğinde belirlenen usul ve esaslara göre sağlık kurumlarında tedavileri sağlanacaktır.

Yukarıda sayılan hâller dışında hükümlü hakkında fıkranın (c) bendinde düzenlenen denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde düzenlenecek programlara katılma yükümlülüğüne karar verilmesi hâlinde, şube müdürlüğünde görev yapan uzmanların hükümlü ile görüşmesi sonucunda yapılan değerlendirmede, hükümlünün suç işlemesine neden olan davranışlar belirlenecek ve bu davranışların düzeltilmesi için müdahâle programları uygulanacaktır. Örneğin öfkesini kontrol edememesi nedeniyle yaralama suçunu işleyen hükümlü hakkında “Öfke Kontrol Programı“ veya cinsel saldırı suçunu işleyen hükümlü hakkında “Cinsel Suç Programı” uygulanacaktır. Bu kapsamda hükümlüler öfke kontrol gibi programlara katılacaklardır.

Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin sekizinci fıkrasında yapılan değişiklikle de denetim süresinin yükümlülüklerle uygun geçirilmesi veya bu suretle kasıtlı bir suç işlenmemesi durumunda cezanın infaz edilmiş sayılacağı hükme bağlanmıştır. Esasen madde düzenlemesinde, cezanın infaz edilmiş olma hâli bakımından iki ayrı durum daha açık ve net bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Buna göre, cezanın infaz edilmiş sayılması için:

1) Hükümlünün denetim süresini yükümlülüklerle uygun hâlde geçirmesi gerekmektedir.

2) Denetim süresi içinde hükümlünün kasıtlı bir suç işlememesi gerekmektedir. Dikkat edilmelidir ki bu durum, Türk Ceza Kanununun mevcut düzenlemesine göre farklı bir anlam ve kapsam belirlemektedir. Zira, Kanunun mevcut düzenlemesinde infaz edilmiş sayılma bakımından belirlenen bu ikinci durum, “iyi hâlli olarak geçirme” şeklinde tanımlanmıştır. İnfaz hukukunun temel ilkeleri de göz önünde bulundurulduğunda, hakkında bir infaz işlemi uygulanmayan, başka bir anlatımla, bir ceza infaz kurumunda barındırılmadan penoloji biliminin gereklerine göre yoksunluk veya hak mahrumiyetlerine tâbi olamayan ya da belli bir disiplin rejimi uygulanmayan hükümlünün bu anlamda “iyi hâlli” olarak adlandırılması ve ertelemede denetim süresi içinde bunun dikkate alınması, uygulamada duraksamalara yol açabilecek niteliktedir. Bu nedenle, yedinci fıkrada belirtilen düzenleme de göz önünde bulundurularak, ertelenmiş cezanın infaz edilmiş sayılması keyfiyeti bakımından “iyi hâlli

olma” kavramı yerine, “kasıtlı bir suç işlenmemesi” hâli kabul edilmiş ve böylelikle daha objektif ve belirgin bir koşul getirilerek uygulamaya açıklık kazandırılması amaçlanmıştır.

MADDE 10- Tasarının 10 uncu maddesiyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 104 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına bir cümle eklenerek, bölge adliye mahkemesi veya Yargıtayda bulunan dosyalarda tutuklu olan sanıkların salıverilme istemlerinin incelenmesi bakımından kovuşturma evresini sonuçlandıran, başka bir anlatımla, hükmü veren mahkemeye ek bir yetki tanınmıştır. Mahkemeye tanınan bu inceleme yetkisi aşağıda belirtilen hâl ve koşullarda gerçekleşecektir.

1) Öncelikle, belirtmek gerekir ki, soruşturma veya kovuşturma evresinde şüphelin veya sanığın tutukluluk hâlinin devamı ya da salıverilmesi hususunda mahkemeye tanınan genel takdir yetkisini düzenleyen 104 üncü maddenin ikinci fıkrası, aynen devam edecektir. Başka bir anlatımla, dava henüz bir hükümle sonuçlandırılmamış ve kanun yollarına başvuru aşamasına gelinmemiş ise, bu aşamada salıverilme veya tutukluluğun devamı hususunda 104 üncü maddenin ikinci fıkrası işletilecektir.

2) Kovuşturma evresi sonucunda, başka bir anlatımla, mahkemece hükmün verilmesinden sonra dosyanın kanun yolu denetimi bakımından bölge adliye mahkemesi ya da Yargıtaya gönderilmiş olması durumunda, tutuklunun salıverilmesi ya da tutukluluk hâlinin devamına karar verme ve inceleme takdir yetkisi, münhasıran denetim muhakemesi makamlarına ait bir husustur. Esasen, bu düzenlemedeki amaç, yargılama sonucunda, hakkında hüküm tesis edilmiş olup da hâlen tutuklu bulunan sanıkların kanun yollarına başvurmaları durumunda, bu tutukluluk durumlarının incelenmesinin kanun yolu denetimini yapan makamlara tanınması suretiyle, ileride doğabilecek mağduriyetlerin önüne geçilmesidir. Bu nedenle, kanun yoluna başvurulmuş olan dosyalar bakımından denetim muhakemesi görevini yerine getiren (hukukî veya maddî denetim) yargı mercilerinin tutukluluk hâlinin incelenmesi bakımından 104 üncü maddenin üçüncü fıkrasında tanımlanan yetkileri devam edecektir.

3) Yapılan yargılama sonucunda hakkında hüküm tesis edilen tutuklu sanıklar bakımından, tutukluluk hâlinin incelenmesi, uygulamada da görüldüğü üzere artık mahkemelerce değil, kanun yolu makamlarınca yapılmaktadır. Nitekim, uygulamada bu nevi taleplerle karşılaşan mahkemeler, dosyanın Yargıtayda bulunması gerekçesiyle talep konusunda karar vermemekte ve talebi doğrudan Yargıtaya iletmektedirler. Esasen, mahkemelerin bu doğrultudaki uygulama ve yönlendirmeleri, Kanunun lafzî yazımına da -tutuklu sanıkların menfaatlerine aykırı olsa bile- uygundur. Bu nedenle, yapılan düzenlemeyle, “kanun yoluna başvurulmuş dava dosyaları bakımından” tutukluluk hâlinin incelenmesi yönünde hükmü veren mahkemelere munzam bir takdir yetkisi tanınmaktadır. Bu yetkinin, kullanılabilmesi için;

a) Mahkemelerce resen ya da talep üzerine inceleme yapılacak ve tutuklu sanıkların ceza infaz kurumunda geçirmiş oldukları süreler dikkate alınacaktır. Örneğin, bir suçtan dolayı hakkında dört yıl hapis cezası verilen bir tutuklunun iki yıl altı ay ceza infaz kurumunda tutuklu olarak bulunması durumunda, ceza infaz kurumunda geçirilen süre, sanığın salıverilmesi bakımından bir değerlendirme kriteri olarak nazara alınacaktır.

b) Mahkemeler, ceza infaz kurumunda geçirilen süre dışında, tutuklunun yargılama sonucunda verilen ceza miktarına göre, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesi hükümlerine göre muhtemel koşullu salıverilme süresini de dikkate alarak tutukluluk hâlinin devam edip etmeyeceğine karar verecektir.

Yukarıda (a) ve (b) bentlerinde belirtilen hâl ve koşullar bir arada aranması gereken koşullar değildir. Mahkemeler, bu iki hâlden her hangi birini dikkate alarak tutukluluk durumu hakkında bir karar verebilecektir. Belirtmek gerekir ki, bu her iki durumda da mahkeme, tutuklu sanık hakkında mutlaka salıverilme kararı vermek durumunda değildir.

Mahkemenin bu hususta objektif ve değerdendirilebilir vicdanî kanaate dayalı bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Değışiklikle hüküm mahkemesine tanınan bu yetki ile, her hangi bir şekilde kanun yolu denetimi bakımından bölge adliye mahkemesi veya Yargıtayda bulunan dosyalarda özellikle, Yargıtayın iş yükü de göz önünde bulundurularak tutuklu sanıklar bakımından doğabilecek telafisi güç yoksunluk ve zararların önlenmesi amaçlanmıştır. Nitekim, aynı mülahazalarla Tasarıyla 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesinde de değışiklik yapılmıştır.

MADDE 11- Tasarının 11 inci maddesiyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına (j) bendi eklenerek, şüphelilerin adlî kontrol kapsamında tâbi olacağı yükümlölükler arasına “konuttan dışarı çıkamamak” hâli de ilave edilmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu Tasarısında da yer alan bu yükümlölük, Tasarının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Alt Komisyonunda görüşölmesi sırasında madde metninden çıkartılmıştır.

Bilindiğı üzere, adlî kontrol, belli bazı yükümlölükler ve kısıtlamaları bünyesinde taşıyan bir koruma tedbiridir. Bu niteliğı gereğı de, koruma tedbirlerinin ortak özelliklerinden olan “kişi hak ve özgürlüklerini sınırlandırma” unsurunu bünyesinde barındırmaktadır.

Adlî kontrol tedbiri, tutuklama tedbirine nazaran daha az yoksunlukları ve özgürlük kısıtlamalarını bünyesinde taşıyan yükümlölükler içermektedir. Bu tedbirin gereklerinin yerine getirilmesi, tutuklamaya nazaran soruşturma ve kovuşturma makamları ile infaz makamlarına daha az malî külfet getirmekte ve daha az emek harcamayı gerektirmektedir. Mukayeseli hukukta da adlî kontrol yükümlölükleri arasında konuttan dışarı çıkamama hâli düzenlenmiştir. Örneğın, Fransız Ceza Usul Kanununun 138 inci maddesinde bu yükümlölük hâli öngörölümüştür.

Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değışiklikle, konuttan dışarı çıkamama durumu, şahsî hürriyeti sınırlama sebebi sayılmak suretiyle cezadan mahsup edilebilme imkânı getirilmiştir.

MADDE 12- Tasarının 12 nci maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrası değıştirilmiştir. Dördüncü fıkranın (a) bendiyle, açık ceza infaz kurumundan kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilme nedenleri arasına “fırar” da eklenmiştir. Mevcut düzenlemede açık ceza infaz kurumundan kapalı ceza infaz kurumuna gönderilme nedenleri; hükümlülerin kınamadan başka bir disiplin cezası alması ve hükümlü oldukları suçtan başka bir fiilden dolayı hakkında tutuklama kararı verilmesi veya soruşturma konusu olan suçun kanunda öngörölün cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir başka suçtan soruşturulması ya da böyle bir suçtan tutuksuz yargılanması olarak sayılmıştır.

Uygulamada, açık ceza infaz kurumlarından fırar edenlerin yakalandıklarında kapalı ceza infaz kurumuna iade edilip edilmeyecekleri hususunda tereddüt bulunmaktadır. Değışiklikle, açık ceza infaz kurumunda bulunan bir hükümlünün fırar etmesi durumunda bu hâl, bizatihi “kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderme” sebebi sayılmıştır. Böylelikle hükümlü kapalı ceza infaz kurumuna gönderilebilecektir. Belirtmek gerekir ki, bu eylem aynı zamanda mevzuat hükümlerine göre hem cezaî hem de disiplin bakımından soruşturma ve kovuşturmayı gerektirir bir hâl olduğundan, açık ceza infaz kurumundan kapalı ceza infaz kurumuna gönderme bakımından kurum yönetim kurulu kararı yeterli olup, ayrıca infaz ve ceza uygulama hâkiminin onayı aranmayacaktır.

Fıkranın (b) bendinde yapılan düzenlemede de kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderme sebepleri sayılmıştır. Bu haller, maddenin mevcut düzenlemesinde de yer almaktadır. Ancak, fıkranın (a) bendinde yapılan düzenleme sebebiyle (b) bendinde sayılan hâllerde kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderme bakımından kurum yönetim kurulu kararı yanında ayrıca, infaz ve ceza uygulama hâkiminin onayının da aranacağı açıkça

vurgulanmıştır. Öte yandan, maddede geçen “infaz hâkimi” ibaresi, “infaz ve ceza uygulama hâkimi” olarak değiştirilerek, Tasarıyla, 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

MADDE 13- Tasarının 13 üncü maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak, “İnfaz Hâkimliği Kanunu” ibaresi “İnfaz ve Ceza Uygulama Hâkimliği Kanunu” olarak değiştirilmiş, bu suretle, Tasarının diğer maddelerinde 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

MADDE 14- Tasarının 14 üncü maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde değişiklik yapılmıştır. “Ziyaret” hükümlülere tanınan, uluslararası sözleşmeler ve Avrupa Konseyi Tavsiye kararlarıyla koruma altına alınan temel hükümlü haklarından birisidir. Bu nedenle, hükümlülerin yakınları tarafından ziyaret edilmeleri önem taşımaktadır. Bunun için hükümlülerin ailelerine yakın ceza infaz kurumlarında barındırılmalarının sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle, 54 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yapılan değişiklik, hükümlülerin kendi istekleriyle bulundukları kurumdaki başka bir kuruma nakledilebilmeleri için koşullu salıverilmelerine beş aydan az süre kalmamış olması şartındaki süre, üç ay olarak yeniden düzenlenmiştir.

5275 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik de, hükümlülerin nakledildikleri kurumdaki asgarî kalmak zorunda oldukları süre, uygulamada karşılaşılan sorunlar da dikkate alınarak bir yıldan “altı ay”a indirilmiştir. Öte yandan, çocuklar bakımından uygulanan altı aylık süre “üç ay” olarak belirlenmiştir.

MADDE 15- Tasarının 15 inci maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılarak, hücreye koyma cezasını gerektiren eylemlerde bulunması nedeniyle başka bir ceza infaz kurumuna nakledilen hükümlülerin, kurum güvenliği, mahkeme kararı, can güvenliği veya hastalık sebebiyle nakil hariç, kurumdaki kalması gereken süre, “altı” aydan “dokuz” aya çıkartılmış bu suretle, 5275 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinde yapılan değişikliklerle paralellik sağlanmıştır.

MADDE 16- Tasarının 16 ncı maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak, 5275 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince doğrudan açık ceza infaz kurumuna gönderilen hükümlüye, herhangi bir süre şartı aranmadan maddede belirtilen diğer şartların da gerçekleşmesi durumunda mazeret izni verilebilmesi imkânı getirilmiştir.

MADDE 17- Tasarının 17 nci maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesi değiştirilmiştir. Mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama olması hâlinde, uygulanacak esas ve usulleri düzenleyen 98 inci maddede yapılan değişikliklerle, Tasarıyla, 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralellik sağlanmıştır.

5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendiyle, mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama olması hâlinde infaz ve ceza uygulama hâkimliğince karar verileceği belirtilmiştir. Bu bent hükmünün kapsamına giren hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesi anlamında infaz edilecek kesinleşmiş bir hüküm söz konusudur. Bu nedenle, mahkemece kovuşturma evresi sonucunda verilip de infaz aşamasına gelen bir hükmün yorumunda ya da infaz edilecek cezanın nevî ya da süresi gibi niteliğine mahsus hususlarda bir duraksama olması hâlinde, infaz ve ceza uygulama hâkimliğinden karar istenecektir. Dikkat edilmelidir ki, bu hükmün kaynağı, Tasarıyla 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklerdir. 4675 sayılı Kanunda

yapılan değişikliklere ilişkin gerekçelerde açıkça vurgulandığı gibi, yeni infaz rejiminde hükmün kesinleşmesinden itibaren infaza yönelik kararların, uzmanlaşma ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla infaz ve ceza uygulama hâkimliklerince verilmesi esası benimsenmiş bulunmaktadır. Bu nedenle, örneğin, Ankara asliye ceza mahkemesince verilmiş dört yıl hapis cezası içeren bir ilâmda, suç tarihi itibarıyla koşullu salıverilme tarihi uygulanırken mülga 647 sayılı Kanun veya 5275 sayılı Kanunun hükümlerinden hangisinin uygulanacağı konusunda infazda tereddüt hasıl olması hâlinde, Ankara infaz ve ceza uygulama hâkiminden bir karar istenebilecektir. Yine örneğin, Çubuk Asliye Ceza Mahkemesince hapis cezasından çevrili adli para cezası verilmiş ve bu cezanın kesinleşip infaz savcılığına gelmiş olması durumunda, adli para cezasının tahsili için hükümlüye ödeme emri çıkartılıp otuz gün beklendikten sonra adli para cezasının hapse çevrilmesinde hangi miktarın esas alınacağı hususunda duraksama olması hâlinde, bu hususta Çubukta ceza infaz kurumu bulunmadığından ve dolayısıyla 4675 sayılı Kanunda, Tasarıyla yapılan değişikliklere uygun olarak burada infaz ve ceza uygulama hâkimi de bulunmayacağından, çektirilecek cezanın hesabındaki duraksamanın giderilmesi bakımından, Ankara infaz ve ceza uygulama hâkiminden bir karar istenecektir.

Fıkranın (b) bendinde ise, cezanın kısmen veya tamamen yerine getirilip getirilemeyeceği ya da sonradan yürürlüğe giren kanunun hükümlünün lehinde olması hâlinde yerine getirilecek cezanın belirlenmesinde hükmü veren mahkemeden karar isteneceği belirtilmiştir. Dikkat edilmelidir ki, bu her iki durumda da Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre, olayın maddî ve hukukî cihetini de göz önünde tutarak, yargılama yapmak suretiyle hüküm tesis edilmesi gerektiğinden karar, hükmü veren mahkemeden istenecektir. Örneğin, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu gereğince kişi hakkında hırsızlık suçundan mahkûmiyet hükmü verilmiş ve bu karar kesinleşmiştir. Ancak, infaz aşamasında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu durumda, karar veren mahkemeden lehe kanun değerlendirilmesi açısından karar istenecektir. Bu karar, yargılamayı yapan mahkemeden istenecek olup, infaz ve ceza uygulama hâkiminden istenmeyecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, 5275 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi hükmüne göre, hapis cezasının infazının hastalık sebebiyle ertelenmesi talebinin reddi hâlinde, itirazın infaz ve ceza uygulama hâkimince inceleneceği belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, bir ve ikinci fıkra hükümlerine göre yapılan başvuruların cezanın infazını ertelemeyeceği belirtilmiştir. Ancak, infazın ertelenmemesi ana kural olarak kabul edilmiş olmasına rağmen bunun bazı istisnalarına fıkranın ikinci cümlesinde yer verilmiştir. Yapılan düzenlemeyle, birinci fıkranın (a) bendinde belirtilen hâlde infaz ve ceza uygulama hâkimi, (b) bendinde belirtilen hâlde ise, hükmü veren mahkeme, olayın özelliğini, hükümlünün ceza infaz kurumunda kaldığı süreyi ve 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesindeki süreleri dikkate alarak infazın ertelenmesine veya durdurulmasına karar verecektir. Belirtmek gerekir ki, hüküm verilmiş olup da dosyaları Yargıtay ya da bölge adliye mahkemesinde bulunan tutuklular bakımından üçüncü fıkrada belirtilen hâl ve şartların oluşması durumunda, bunların salıverilmeleri için Tasarıyla Ceza Muhakemesi Kanununun 104 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına eklenmesi öngörülen hüküm uygulanacaktır. Dikkat edilmelidir ki, 5271 sayılı Kanunun 104 üncü maddesinin uygulanması şartlarının gerçekleşmesi durumunda tutuklular bakımından uygulanan işlem ve terminoloji bakımından “salıverilme”, hükümlüler bakımından ise, 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin uygulanmasında işlem ve terminoloji bakımından “erteleme veya durdurma” ibareleri kullanılmıştır.

MADDE 18- Tasarının 18 inci maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 99 uncu maddesinin birinci fıkrasında ve 100 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle “mahkemeden” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkiminden” olarak değiştirilmiş ve bu suretle, Tasarının diğer maddelerinde 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

MADDE 19- Tasarının 19 uncu maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 101 inci maddesi değiştirilmiştir. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle “mahkemeden” ibaresine ek olarak “infaz ve ceza uygulama hâkiminden” ibaresi eklenmiş, bu suretle, Tasarıyla 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, 5275 sayılı Kanunun 99 uncu maddesi hükmüne göre cezaların toplanmasında karar verme yetkisi bakımından özel bir yetki kuralı getirilmiştir. Bu hükümle, hükümlünün yakalandığı ya da cezasının infaz edildiği yer infaz ve ceza uygulama hâkimi yetkili kılınmıştır. 5275 sayılı Kanunun 99 uncu maddesi hükmüne göre, bir kişi hakkında kesinleşmiş farklı farklı mahkûmiyet hükümlerinin bulunması durumunda, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesi hükmüne göre koşullu salıverilmeye esas sürenin belirlenmesi bakımından infaz ve ceza uygulama hâkiminden toplama kararı istenecektir. Karar istenecek merci bakımından “görev” noktasında infaz ve ceza uygulama hâkimi görevli kılınmış olmasına rağmen yer itibarıyla yetki kuralı yönünden uygulamada tam bir birliktelik bulunmamaktadır. Tasarıyla yapılan düzenlemelerle güdülen amaç göz önünde bulundurularak ikili bir yetki kuralı getirilmiştir. Buna göre, kesinleşmiş ve ayrı ayrı yer mahkemelerince verilmiş olan hükümler bulunması durumunda öncelikli olarak, cezanın toplanması bakımından hükümlünün yakalandığı yer infaz ve ceza uygulama hâkimi yetkili olacaktır. Örneğin, bir kişi hakkında Ankara asliye ceza mahkemesince beş yıl, Trabzon asliye ceza mahkemesince üç yıl ve Konya ağır ceza mahkemesince de ondört yıl hapis cezası verilmiştir. Hükümlü İstanbul’da ikamet etmekte iken, hükümlerin infazına yönelik olarak yetkili ve görevli infaz savcılıklarınca çıkarılan yakalama emrine müsteniden Salihli’de yakalanmış olması durumunda, bu üç farklı yer mahkemesince verilen cezaların toplanması kararını, Salihli infaz ve ceza uygulama hâkimi verecektir. Öte yandan, Tasarıyla, ikinci bir yetki kuralı da getirilmek suretiyle, hükümlünün cezasının infaz edildiği yer infaz ve ceza uygulama hâkimliği de yetkili kılınmıştır. Buna göre, hükümlü hakkında, Ankara ağır ceza mahkemesince verilen hapis cezası, Sincan F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda infaz edilmekte iken, aynı hükümlü hakkında, Bursa, Kahramanmaraş ve Ardahan Asliye Ceza Mahkemelerince farklı suçlardan farklı kesinleşmiş hükümlerin verilmesi hâlinde, bu cezaların toplanması talebi, hükümlünün cezasının infaz edildiği yerde bulunan Sincan infaz ve ceza uygulama hâkimliğine yapılacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, infaz ve ceza uygulama hâkiminin bu madde hükümlerine göre verilmiş kararlarına karşı itiraz kanun yoluna gidilebileceği belirtilmiş ve bu konuda genel düzenlemeye paralel bir düzenleme yapılmıştır.

MADDE 20- Tasarının 20 nci maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 105 inci maddesi değiştirilmiştir. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, “yaptırım seçeneklerinden” ibaresi, “seçenek tedbirlerinden” şeklinde değiştirilmek suretiyle, 5739 sayılı Kanunla Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinde yapılan düzenlemeye uyum sağlanmıştır. Öte yandan, ceza ve infaz mevzuatımızda kamuya yararlı bir işte çalıştırılma tedbiri, Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesi ile 5275 sayılı Kanunun 105 inci maddesinde düzenlenmiştir. Kamu yararına ücretsiz çalıştırmalarda çalışılacak sürenin belirli olmaması nedeniyle uygulamadaki tereddütlerin giderilmesi için süre, bir gün dört saat sayılacak şekilde belirlenmiştir. Yapılan düzenlemede, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliğinin 59 uncu maddesindeki hüküm de göz önünde bulundurulmuştur.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan “Bu listeler mahkemelere verilir. Mahkeme, bu listelerden uygun gördüğü hizmeti ve süresini hükümlüye önerir ve bunu reddetme hakkına sahip olduğunu hatırlatır.” hükmü madde metninden çıkarılmıştır. Uygulamada tereddüt meydana getiren ve mahkemelerin iş yükünü arttıran bu düzenlemeyle, hâkim kamu yararına çalıştırılma kararı vermeden önce denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünce kendisine gönderilen listelerde bulunan hizmet çeşidi ve süresini hükümlüye önermekte ve hükümlüye bunları reddetme hakkı olduğunu hatırlatmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, mahkemece, kamuya yararlı bir işte çalıştırma tedbirine hükmedildikten sonra bu tedbirin ne suretle yerine getirileceği, çeşitleri ve niteliği mahkeme hükmünde yer almayacaktır. Mahkeme seçenек tedbir olarak kamuya yararlı bir işte çalıştırmaya hükmettikten sonra hükümlünün bu işlerden hangisine gideceği veya uygun görülen hizmetlerden hangisini tercih edeceği gibi uygulamaya taalluk eden hususları, mevzuat hükümlerine göre bu işlemleri yerine getirmekle görevli olan denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlükleri belirleyecektir.

Maddenin dört ve beşinci fıkralarında yapılan değişiklikler, Tasarıyla, 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

MADDE 21- Tasarının 21 inci maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinde değişiklikler yapılmıştır.

Maddenin yedinci fıkrasında yapılan değişiklikler, Tasarıyla Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenlemeler yapılmıştır. Cezaların infazındaki amacın hükümlülerin iyileştirilerek topluma yeniden kazandırılması olduğu için, maddenin yedi ve sekizinci fıkralarında yer alan yükümlülüklerin uygulamada bazı tereddütlere yol açması sebebiyle söz konusu yedinci fıkra, yeniden düzenlenmiştir. Bu nedenle, fıkra yapılan değişikliklerle koşullu salıverilen hükümlülerin denetim süresi içinde tâbi olacağı yükümlülükler yeniden belirlenmiştir. Buna göre;

Fıkranın (a) ilâ (c) bentlerinde belirtilen yükümlülükten bir veya birden fazlasına karar verilebilecektir.

Meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlü hakkında fıkranın (a) bendinde düzenlenen eğitim kurumu veya programına devam etme yükümlülüğüne karar verilmesi hâlinde, denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından hükümlünün meslek veya sanat sahibi olması amacıyla eğitim programına devam etmesi sağlanacaktır. Zorunlu eğitim çağında olan ancak, ilk öğretimi tamamlamamış olan hükümlüler hakkında bu yükümlülüğe karar verilmesi hâlinde şube müdürlüğünce eğitim kurumuna devam etmesi sağlanacaktır.

Uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığı olan hükümlüler hakkında fıkranın (b) bendinde düzenlenen sağlık kurumunda uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla tedavi yükümlülüğüne karar verilmesi hâlinde, denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliğinde belirlenen usul ve esaslara göre sağlık kurumlarında tedavileri sağlanacaktır.

Bu sayılan hâller dışında hükümlü hakkında fıkranın (c) bendinde düzenlenen denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde düzenlenecek programlara katılma yükümlülüğüne karar verilmesi hâlinde, şube müdürlüğünde görev yapan uzmanların hükümlü ile görüşmesi sonucunda yapılan değerlendirmede, hükümlünün suç işlemesine neden olan davranışlar belirlenecek ve bu davranışların düzeltilmesi için müdahâle programları uygulanacaktır. Örneğin öfkesini kontrol edememesi nedeniyle yaralama suçunu işleyen hükümlü hakkında “Öfke Kontrol Programı“ veya cinsel saldırı suçunu işleyen hükümlü hakkında “Cinsel Suç Programı” uygulanacaktır. Bu kapsamda hükümlüler öfke kontrol gibi programlara katılacaklardır.

Maddenin yedinci fıkrasında yapılan değişiklikler karşısında aynı konuyu düzenleyen sekizinci fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.

Maddenin dokuz, on ve onikinci fıkralarında yapılan değişikliklerle, Tasarının diğer maddelerinde 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

Maddenin onbirinci fıkrasında yapılan değişiklikle, hükümlü hakkında koşullu salıverilme kararından önce ceza infaz kurumu idaresi tarafından mahkemeye sunulmak üzere hazırlanan gerekçeli raporun, hükümlünün bulunduğu yer infaz ve ceza uygulama hâkimine verileceği öngörülmüştür. Dikkat edilmelidir ki, söz konusu bu değişiklikle, kesinleşmiş bir hükümden dolayı ceza infaz kurumunda bulunan bir hükümlünün, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinde belirtilen koşulların bulunması hâlinde, koşullu salıverilip salıverilmemesine karar verme yetkisi, hükmü veren mahkemede değil, infaz ve ceza uygulama hâkiminde olacaktır. Yer itibarıyla yetkili infaz ve ceza uygulama hâkimi, hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimidir. Hükümlünün bulunduğu yer geniş anlamda değil, dar ve teknik anlamda yorumlanmalıdır. Bu nedenle, örneğin, hâlen cezasını Çankırı Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çekmekte olan hükümlünün, sağlık nedenleriyle Ankara'daki bir Devlet veya üniversite hastanesine nakledilmesi durumunda, koşullu salıverilme kararını, geçici olarak hükümlünün bulunduğu Ankara infaz ve ceza uygulama hâkimliği vermeyecektir. Bu durumda da koşullu salıverilme kararını verecek yer, Çankırı infaz ve ceza uygulama hâkimliğidir. Özellikle 4675 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler göz önünde bulundurulduğunda, cezanın bireyselleştirilmesi ve iyileştirme esaslarına göre, koşullu salıverme bakımından hükmü veren mahkemeden ziyade infaz ve ceza uygulama hâkimlikleri yetkili kılınmıştır. Zira, penoloji ve infaz hukuku biliminin gereklerine uygun olarak iyileştirme ve cezanın bireyselleştirilmesi kavramı, cezaların infazı aşamasında uzmanlaşma ve uygulama birliğini gerektiren bir infaz hukuku alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı durumdan ve aynı suçtan hükümlü bulunup da aynı iyileştirme esaslarına tâbi olan ve barındırıldıkları ceza infaz kurumunda kabul edilen ve uygulanan disiplin, düzen ve iyileştirme rejimlerine tamamiyle uyan hükümlüler hakkında, koşullu salıverme kararının verilip verilmemesi bakımından farklı yerlerde bulunan hüküm mahkemelerince farklı karar ve uygulamaların ortaya çıkmasının önlenmesi maksadıyla, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerine karar verme yetkisi tanınmış bulunmaktadır. Belirtmek gerekir ki, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin onbirinci fıkrası hükmüne göre, ceza infaz kurumu tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, hükümlü hakkında koşullu salıverilme kararı verilmeden önce, yukarıda belirtilen esaslar ve iyileştirme rejimleri bakımından, infaz ve ceza uygulama hâkiminin takdir yetkisine dayanak teşkil edecektir. Yetkili ve uzman bir kurul tarafından hazırlanmış bulunan gerekçeli raporun incelenmesi ve koşullu salıverilmeye esas bir kanaate varılması, her şeyden önce infaz bakımından da uzmanlaşma ve deneyimi gerektiren bir bilgi birikimine sahip olunmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, Tasarıyla söz konusu raporların infaz ve ceza uygulama hâkimine verilmesi esası benimsenerek Tasarıyla hedeflenen amaçların gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. İnfaz ve ceza uygulama hâkimi, söz konusu bu raporu uygun bulması durumunda, hükümlünün koşullu salıverilmesine, dosya üzerinden karar verecektir. Raporu uygun görmediği takdirde, bunun gerekçesini kararında gösterecektir. Fıkranın son cümlesinde infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin bu hususta vermiş olduğu kararlara karşı "itiraz kanun yolu"na gidilebileceği belirtilmiştir. Belirtmek gerekir ki, söz konusu bu kararlar, sadece ceza infaz kurumu idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli rapora müsteniden verilen koşullu salıverilmeme kararı olmayıp, koşullu salıverilmeye ilişkin kararlarda aynı denetim muhakemesine tâbi olacaktır. Madde metninde geçen, "bu kararlara karşı" ibaresiyle de amaçlanan budur. Zira, uygulamada birlikteliğin sağlanması ve duraksamaların giderilmesi bakımından sadece koşullu salıverilmeme kararları değil, aynı zamanda koşullu salıverilme kararları da aynı denetim muhakemesine tâbi

tutulmuştur. Denetim muhakemesi bakımından itiraz kanun yollunun tanınması sebebiyle de, 4675 sayılı Kanunda Tasarıyla yapılan değişiklikler dikkate alınarak, bu itirazın incelenmesi ve sonuçları Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine tâbi olacaktır. Başka bir anlatımla, Ceza Muhakemesi Kanununun kanun yollarına müteallik umumî hükümleri ile itiraza müteallik hükümleri itiraz muhakemesinin incelenmesinde de geçerli olacaktır.

Maddenin onbeşinci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikle, koşullu salıverilme kararının geri alınmasında özel bir yetki kuralı getirilmiş bulunmaktadır. Dikkat edilmelidir ki, maddenin onbeşinci fıkrasında koşullu salıverilme kararının geri alınması, iki ayrı hâle münhasır kılınmıştır. Bunlardan birincisi, hükümlünün geri kalan süre içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilmesidir. İkincisi ise, hükümlünün tabî tutulduğu yükümlülükleri yerine getirmemesidir. Fıkranın (a) bendinde yapılan düzenlemeyle, hükümlünün deneme süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilmesi durumunda, koşullu salıverilme kararının geri alınmasına infaz ve ceza uygulama hâkimi karar verecektir. Ancak, bu kararı hükmü veren mahkeme ya da bölge adliye mahkemesinin bulunduğu yer infaz ve ceza uygulama hâkimi verecektir. Örneğin, Çorum asliye ceza mahkemesince verilen bir mahkûmiyet kararının infazı sırasında, hükümlünün deneme süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı Ankara'da üç yıl hapis cezasına mahkûm olması durumunda, koşullu salıverilmenin geri alınmasına, hükmü veren mahkeme statüsünde bulunan Çorum asliye ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimi karar verecektir. Yine, Ankara bölge adliye mahkemesi tarafından istinaf kanun yolu sonucunda verilmiş bir hükmün infazı sırasında, hükümlünün deneme süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı Çankırı'da mahkûm olması hâlinde, koşullu salıverilme kararının geri alınmasına Ankara bölge adliye mahkemesinin bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimi karar verecektir.

Maddenin onbeşinci fıkrasının (b) bendinde yapılan düzenlemeyle, bu maddenin yedinci fıkrası gereğince yükümlülükler tâbi tutulan hükümlünün, bu yükümlülükler uymaması hâlinde koşullu salıverilme kararı, hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimi tarafından geri alınacaktır. Denetim, hükümlünün yükümlülüklerinin takip edildiği yerdeki denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından yapılacağından, bu süreçte yükümlülükler uyulmaması hâlinde şube müdürlüğü kendisinin ve hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimliğine bir raporla durumu bildirerek, koşullu salıverilme kararının geri alınmasını talep edecektir.

MADDE 22- Tasarının 22 nci maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dört ve altıncı fıkralarında yapılan değişikliklerle, Tasarının diğer maddelerinde 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

MADDE 23- Tasarının 23 üncü maddesiyle, 5275 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında değişiklik yapılmıştır. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, altı ay ve daha az süreli hapis cezalarının özel infaz rejimine göre ceza infaz kurumlarında çektirilmesine karar verme yetkisi, hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimliğine verilerek, Tasarının diğer maddelerinde 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde yapılan değişiklikle, yetmişbeş yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları üç yıl veya daha az süreli hapis cezasının konutta çektirilmesine, hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkiminin karar vereceği hükmüne bağlanmıştır.

Dikkat edilmelidir ki, her iki fıkra düzenlemesinde de yer itibarıyla yetki bakımından hükümlünün bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimi yetkili kılınmıştır. Başka bir anlatımla, hükmü veren mahkemenin bulunduğu yerdeki infaz ve ceza uygulama hâkimine bu

anlamda bir yetki tanınmamıştır. Çünkü, 5402 sayılı Kanun hükümleri de göz önünde tutulduğunda, denetim mekanizması hükümlüler bakımından hükümlünün bulunduğu yerdeki denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlükleri tarafından yerine getirilmektedir. Dolayısıyla bu denetim işleminin daha verimli, süratli ve etkin olarak yerine getirilmesi bakımından tek bir yetki kuralının kabul edilmesinin uygun ve yararlı olacağı kabul edilmiştir.

MADDE 24- Tasarının 24 üncü maddesiyle, 5402 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (e) ve (h) bentleri değiştirilmiştir. Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikle, “yaptırımların” ibaresi “tedbirlerinin” olarak değiştirilmiş, bu suretle 5739 sayılı Kanunla Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişikliğe paralel bir düzenleme yapılmıştır.

Maddenin (b) bendi, Tasarıyla Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesinin dördüncü fıkrasının değiştirilmesi öngörüldüğünden, bendin bu maddeye atıf yapması nedeniyle söz konusu değişikliğe uygun olarak değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde yapılan değişiklikle, “hâkim” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkimi” olarak değiştirilmiş bu suretle, Tasarının diğer maddeleriyle 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır. Bu kapsamda Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre açılan bir davada, mahkemece yine aynı maddenin iki ve üçüncü fıkraları hükmüne göre, hüküm vermeden önce uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanan kişi hakkında tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine karar verebilir. Yine, uyuşturucu kullanmamakla birlikte uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi hakkında ise, mahkeme denetimli serbestlik tedbirine karar verebilir. Dikkat edilmelidir ki, Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmüne göre haklarında tedavi ve denetimli serbestlik tedbirine karar verilenler hakkında, bu tedbirin gereklerine uygun hareket edilip edilmediği hususunda üçer aylık periyotlarla düzenlenecek raporlar, Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesi anlamında yargılamayı sonlandıran bir hüküm söz konusu olmadığından, yargılamayı yapan hâkim ya da mahkemeye verilecektir. Dolayısıyla, raporu tetkik, takdir ve inceleme yetkisi, yargılamanın henüz sonuçlanmaması, başka bir deyimle mahkemenin henüz işten el çekmemiş olması nedeniyle, infaz ve ceza uygulama hâkiminde değil, yargılamayı yapan görevli ve yetkili mahkemeye aittir. .

Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin “kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak” suçuna ilişkin olarak kabul ettiği sistem gereği, kişinin yine aynı maddenin iki ve üçüncü fıkraları hükmüne göre denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranmaması durumunda, maddenin beşinci fıkrası hükmüne göre, kamu davasına devam olunarak, mahkemece Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesi anlamında hüküm tesis edilecektir.

Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde düzenlenen suçtan dolayı haklarında mahkûmiyet hükmü kurulan sanıklar, yine Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin altıncı fıkrası hükmüne göre tedaviye veya denetimli serbestlik tedbirine tâbi tutulabileceklerdir. Dikkat edilmelidir ki, hüküm tesis edildikten sonra söz konusu bu denetimli serbestlik tedbirine başvurulup başvurulmaması hususu, tamamen ve bizzatıhi yargılamayı sonlandıran ve hüküm tesis eden mahkemenin takdirine ilişkin bir konudur. Mahkemece Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin altıncı fıkrası hükmüne göre hükümle birlikte tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine karar verilmiş olması durumunda, hükümlü hakkında Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin iki ilâ dördüncü fıkraları hükmüne göre, denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlüklerince düzenlenecek olan raporun tetkik, inceleme ve takdir yetkisi artık infaz ve ceza uygulama hâkiminde olacaktır. Belirtmek gerekir ki, 4675 sayılı Kanunda Tasarıyla yapılan değişikliklere uygun olarak bu gibi durumlarda, yargılama sonrası hükmü veren mahkeme artık dava ve işten elini çekmiş olduğundan, tedavi ve

denetimli serbestlik tedbirine ilişkin raporun tevdi ve inceleme mercii, infaz ve ceza uygulama hâkimi olarak belirlenmiştir.

Kişinin, tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranması hâlinde, mahkûm olduğu ceza, infaz edilmiş sayılacak, aksi takdirde derhâl infaz edilecektir. Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin yedinci fıkrası hükmünün uygulanması da, yine Tasarıyla 4675 sayılı Kanunda yapılan değişikliğe paralel olarak infaz ve ceza uygulama hâkiminin kararıyla söz konusu olabilecektir.

Maddenin birinci fıkrasının (h) bendinde yapılan değişiklikle, 5275 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinde, 5351 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla yapılan değişikliğe uyum sağlanmıştır. Söz konusu değişiklikle, maddenin iki ve üçüncü fıkraları birleştirildiğinden “ve üçüncü fıkralarında” ibaresi madde metninden çıkarılmış, ayrıca “Cumhuriyet başsavcılığına” ibaresi “infaz ve ceza uygulama hâkimi” olarak değiştirilmiş, bu suretle, Tasarının diğer maddeleriyle 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle de madde metninde geçen “yaptırımın” ibaresi, “tedbirinin” olarak değiştirilmiş, bu suretle 5739 sayılı Kanunla Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişikliğe paralel düzenleme yapılmıştır.

MADDE 25- Tasarının 25 inci maddesiyle, 5402 sayılı Kanunun 15 inci maddesi değiştirilmiştir. Tasarıyla 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin yedinci fıkrasının değiştirilmesi ve sekizinci fıkrasının da yürürlükten kaldırılması öngörüldüğünden, maddenin bu fıkralara atıf yapan birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi, bu değişikliğe uygun olarak değiştirilmiş ve (2) numaralı alt bendi ise, yürürlükten kaldırılmıştır.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendinde yapılan değişiklikle, “hâkime” ibaresi, “infaz ve ceza uygulama hâkimine” şeklinde değiştirilmek suretiyle, Tasarının diğer maddeleriyle 4675 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklere paralel düzenleme yapılmıştır.

MADDE 26- Tasarının 26 ncı maddesiyle, 5402 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle, şube müdürlükleri ile koruma kurullarının idarî nitelikteki işlem ve eylemlerine karşı infaz ve ceza uygulama hâkimliğine kimlerin şikâyet yoluna başvurabileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Buna göre, örneğin, denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlükleri ile koruma kurullarının tebligat yapması, plân ve form hazırlaması gibi idarî nitelikteki işlem ve eylemlerine karşı infaz ve ceza uygulama hâkimliğine şikâyet yoluyla başvurulabilecektir. Ancak, şube müdürlüklerinin 5402 sayılı Kanunun 13 üncü, 14 üncü ve 15 inci maddelerinde düzenlenen görev ve sorumlulukları dikkate alınmak suretiyle “şikâyet yoluna başvurabilecekler” ayrıntılı bir şekilde yeniden belirlenmiştir. Bu düzenlemeyle, şikâyet yoluna; şüpheli, sanık, hükümlü, mağdur veya bunların avukatı ya da kanunî temsilcileri başvurulabilecektir. Dikkat edilmelidir ki, şikâyet yoluna başvurabilecekler sayılırken 4675 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü göz önünde tutulmuş olmasına rağmen, bu hükümden farklı bir düzenleme yolu tercih edilmiştir. Zira, 4675 sayılı Kanunun 5 inci maddesi anlamında şikâyet, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülere, bu Kanunda sayılan işlem ve faaliyetlerle ilgili olarak tanınmış olan bir başvuru yoludur. Ancak, 5402 sayılı Kanun hükümlerine göre şube müdürlükleri ile koruma kurullarının yapmış oldukları işlem ve faaliyetler ile bu işlem ve faaliyetlerin muhatabı olan kişilerin daha farklı konumda bulunmaları nedeniyle, 5402 sayılı Kanunla düzenlenen görevler dikkate alınmak suretiyle, farklı bir düzenleme yolu tercih edilmiştir.

Şube müdürlükleri ile koruma kurullarının idarî nitelikteki işlem ve eylemlerine karşı şikâyet yoluna başvurabilecekler bakımından aranan ön koşul ise, yapılan işlem ve faaliyetlerin “kendileriyle ilgili olması” koşuludur. Esasen bu düzenlemeyle, 4675 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki hükümle de paralellik sağlanmıştır. Fıkranın son cümlesinde ise, şikâyetin incelenmesine ilişkin esas ve usuller bakımından 4675 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

MADDE 27- Tasarının 27 nci maddesiyle, 5402 sayılı Kanuna ek madde eklenmiştir.

Kanuna eklenen ek 1 inci maddeyle ceza ve infaz mevzuatımızda düzenlenmeyen bir konu, yasal bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Düzenlemeyle, birden fazla hükümdeki denetimli serbestlik tedbiri ve yükümlülüklerin toplanmasına ve yine birden fazla hükümle denetimli serbestlik tedbiri verilmiş olması hâlinde, bunlar hakkında uygulanacak süreye ilişkin hükümler getirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile, ceza infaz hukuku bakımından bir yaptırım türü olan “cezalar” bakımından kabul edilen temel ilke, tedbirler bakımından da uygulanabilir hâle getirilmektedir. Buna göre, bir kişi hakkında kanunun aynı hükmü gereğince hükmolunan her bir güvenlik tedbiri bağımsızlığını koruyacaktır. Ancak, uygulanacak sürenin belirlenmesi bakımından bunların toplanması gerekmektedir. Örneğin, bir kimse hakkında uyuşturucu kullanma suçundan dolayı Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin altıncı fıkrasına göre Ankara sulh ceza mahkemesince bir yıl süreyle tedavi ve denetimli serbestlik tedbirine karar verilmiştir. Bu tedbir, Ankara denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlüğünce yerine getirilirken, kişi hakkında Konya sulh ceza mahkemesince yine Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesi hükümlerine göre bir yıl süreyle tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmolunması hâlinde, bu kişi hakkında uygulanacak tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri süresinin belirlenmesi bakımından ilk tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin uygulandığı yer olan Ankara infaz ve ceza uygulama hâkiminden toplama kararı istenecektir. Belirtmek gerekir ki, Tasarıyla, 4675 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle infaz ve ceza uygulama hâkimlerine verilen yeni görevler değerlendirildiğinde, mahkemelerce Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesi anlamında yargılamayı sonlandıran bir hükümden önce verilen denetimli serbestlik tedbirlerinin (örneğin; Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin iki ve üçüncü fıkraları ile Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesinin altı ve devamı fıkralarına göre hükmedilen hükmün açıklanmasının geriye bırakılması gibi) uygulanması ile ilgili kararları vermek görevi, yargılamayı yapan mahkemeye aittir. Ancak, kanunun aynı hükmüne göre birden fazla denetimli serbestlik tedbirine mahkemelerce karar verilmiş olması durumunda, denetimli serbestlik tedbirinin toplanması ve uygulanacak süre bakımından karar vermeye görevli makam, infaz ve ceza uygulama hâkimliği olacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, kanunun aynı hükmüne göre mahkemelerce hükmedilen denetimli serbestlik tedbirlerinin yerine getirilmesinde denetim süresi olarak geçirilmesi gereken süre yönünden yeni bir hüküm getirilmiş ve bu sürenin, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin üç ve dördüncü fıkra hükümlerindeki sürelerin yarısı oranında uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bilindiği üzere, Türk Ceza Kanununun ceza teorisinde kabul edilmeyen cezaların içtima edilmesi prensibi, infaz aşamasında olası olumsuz sonuçların önlenmesi bakımından koşullu salıverme yönünden kabul edilmiştir. Aynı düzenleme, denetimli serbestlik tedbirleri bakımından da getirilmiş bulunmaktadır.

Diğer yandan, kanunun farklı hükümleri gereğince verilen güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesinde yukarıda belirtilen hüküm uygulanmayacak ve bu tedbirler ayrı ayrı infaz edilecektir. Örneğin, verilen hapis cezası Türk Ceza Kanununun 51 inci maddesi gereğince ertelenen ve bu kararlar birlikte beşinci fıkra gereğince rehber görevlendirilen hükümlü hakkında belirlenen üç yıllık denetim süresiyle, uyuşturucu madde bulunduran aynı

hükümlü hakkında Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesi gereğince verilen bir yıllık denetim süresi ayrı ayrı işleyecek ancak, yükümlülükler aynı zamanda yerine getirilecektir.

MADDE 28- Tasarıyla, infaz ve ceza uygulama hâkimliklerinin, bölgelerin coğrafi durumları, iş yoğunluğu ve ceza infaz kurumlarının kuruluş şekli göz önünde tutularak belirlenen yerlerde kurulması öngörülmüş ayrıca, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla infaz ve ceza uygulama hâkimliğinin kurulabileceği de belirtilmiştir. Maddeyle, kurulacak bu hakimliklerde görev yapacak hakimler ile adli personel ihtiyacının karşılanması amacıyla, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede gerekli düzenlemeler yapılmış ve kadro ihdas edilmiştir.

MADDE 29- Yürürlük maddesidir.

MADDE 30- Yürütme maddesidir.